

Utdrag fra statsbudsjettet 2018

Innhold

Kulturdepartementet.....	4
Hovedprioriteringer i perioden 2013–2017	4
Hovedprioriteringer 2018	4
Frivillighet.....	4
Kunstheltet.....	5
Kulturarv	5
Oversikt over budsjettforslaget for 2018	6
Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329).....	8
Bevare og formidle kulturarven	9
Internasjonal deltakelse og kultursamarbeid.....	9
Ny kulturmelding	10
Kap. 320 Norsk kulturråd	10
Mål for 2018	11
Budsjettforslag 2018	11
Rapport 2016.....	12
Kap. 322 Bygg og offentlige rom	14
Mål for 2018	14
Nasjonale kulturbygg	15
Statlige byggeprosjekter.....	15
Budsjettforslag 2018.....	16
Kap. 328 Museum og visuell kunst.....	17
<i>Skværriggerne</i>	18
Post 70 Det nasjonale museumsnettverket.....	18
Rapport 2016.....	20
Kap. 329 Arkivformål	23
<i>Budsjettforslag 2018</i>	23
Annet	23
Museumssektoren	23
Klima- og miljødepartementet.....	24
Riksantikvarens bystrategi 2017–2020.....	25
Kunnskapsløftet	25

Samiske bygninger	25
Kap. 1429 Riksantikvaren	26
Post 50 Tilskot til samisk kulturminnearbeid	26
Post 60 Kulturminnearbeid i kommunane	27
Post 72 Tilskot til tekniske og industrielle kulturminne, kan overført	27
Post 73 Tilskot til bygningar og anlegg frå mellomalderen og brannsikring, kan overført	28
Post 77 Tilskot til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet, kan overført	29
Post 79 Tilskot til verdsarven, kan overført	30
Kap. 1432 Norsk kulturminnefond	30
Post 50 Til disposisjon for kulturminnetiltak	30
Kunnskapsdepartementet	32
Hovudprioriteringar	32
Høgre utdanning og forskning	32
Studentvelferd og utdanningsstøtte	32
Forskning	32
Nærare om budsjettforslaget	33
Post 71 Tilskott til kunst- og kulturarbeid i opplæringa	33
Post 21 Særskilde driftsutgifter, kan overført	33
Programkategori 07.50 Kompetansepolitikk og livslang læring	34
Kap. 255 Tilskott til freds- og menneskerettssenter	34
Programkategori 07.60 Høgre utdanning	34
Hovudprioriteringar for 2018	34
Tilstandsvurdering	35
Strategiar og tiltak	36
Kap. 260 Universitet og høgskolar	36
Kap. 280 Felles einingar	36
Post 51 Drift av nasjonale fellesoppgåver	36
Kap. 281 Felles tiltak for universitet og høgskolar	37
Post 50 Tilskott til Noregs forskingsråd	37
Programkategori 07.70 Forsking	39
Strategier og tiltak	39
Sektorovergripande klima- og miljøpolitikk	40
Byggtabellar for universitet og høgskolar	40
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	41

Prioriteringer i budsjettet for 2018	41
Budsjettforslag.....	41
Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres	41
Kap. 560 Sametinget.....	41
Budsjettforslag	41
Post 72 Samisk språk, informasjon m.m.....	41
Samferdselsdepartementet.....	42
Post 75 Tilskudd til Telemuseet	42
Norsk Vegmuseum	42
Norsk Jernbanemuseum.....	42
Kystkultur	42
Utenriksdepartementet	43
Kap. 117 EØS-finansieringsordningene	43
Kulturarv	43
Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling	43
Post 70 Sivilt samfunn, kan overføres	43
Tiltak for fremme av kulturelle rettigheter og vern av kulturarv	44
UNESCO.....	44
Olje og energidepartementet	45
Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum.....	45
Nærings- og fiskeridepartementet	46
Tabell 4.4 Prosjekter og mottakere som fikk støtte i 2016.....	46
Justis- og beredskapsdepartementet	47
Helse- og omsorgsdepartementet	47
Kap. 781 Forsøk og utvikling mv.....	47
Post 79 Tilskudd	47
Forsvarsdepartementet	47
Kulturverksemda i forsvarssektoren.....	47
Forsvarets museum.....	47
Kap. 1795 Kulturelle og allmenntilgittige formål.....	47
Kap. 4795 Kulturelle og allmenntilgittige formål.....	47
Omtale av klima- og miljørelevante saker.....	48
8.3 Kulturminner og kulturmiljø.....	48

Kulturdepartementet

Hovedprioriteringer i perioden 2013–2017

De viktigste tiltakene på kulturområdet har vært:

- insentivordningen for film og forenkling av tilskuddsordninger som forvaltes av Norsk filminstitutt
- talentsatsing
- Talent Norge
- økt satsing på offentlig-privat samarbeid og flere finansieringskilder
- ny tiltakspakke for kulturell og kreativ næring, og etablering av Kreativt Norge
- forslag til ny åndsverklov
- endringer i festivalordningen
- biblioteksatsing
- korsatsing

Kvalitet, mangfold og nyskaping

Regjeringen vil bidra til å styrke kulturtilbud over hele landet. Norge skal ha et profesjonelt kulturliv med kulturuttrykk som holder internasjonal standard. De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene skal ha forutsigbare rammevilkår, som bidrar til kunstnerisk utvikling og kvalitet. Statens faste, årlige overføringer er et viktig fundament for norsk kulturliv.

Regjeringen vil derfor opprettholde en sterk statlig medfinansiering til kunst og kultur og prioriterer å holde oppe de faste overføringene til kulturinstitusjonene og de etablerte tilskuddsordningene for enkeltkunstnere. En solid offentlig grunninvestering er viktig, men ikke tilstrekkelig for å gi kunst- og kulturlivet kvalitet og mangfold. For å styrke og øke bærekraften legger regjeringen opp til insentiver og rammevilkår som gir kunst og kultur flere ben å stå på og som oppmuntrer flere til et sterkere offentlig-privat samarbeid.

Hovedprioriteringer 2018

Kulturdepartementets forslag til statsbudsjett for 2018 består av utgiftsbevilgninger på vel 13,9 mrd. kroner. I budsjettforslaget for 2018 er følgende hovedprioriteringer lagt til grunn:

Frivillighet

Regjeringen vil legge til rette for frivillige initiativ og styrke vilkårene for frivillige organisasjoner.

De samlede tilskuddene til frivillighetsformål i Kulturdepartementets budsjettforslag for 2018 er på 1,6 mrd. kroner. Det innbefatter blant annet følgende forslag:

- Tilskuddet til merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner foreslås med 1,35 mrd. kroner, som er en økning på 28,6 mill. kroner fra 2017. Tilskuddet til merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg foreslås økt til 185 mill. kroner, som er om lag 15 mill. kroner over nivået for godkjente søknader på ordningen i 2017.
- Regjeringen foreslår å øke tilskuddene til det frivillige kulturlivet med 10 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner skal nyttes til økt satsing på kor og 5 mill. kroner til amatørteater.
- Det foreslås et øremerket tilskudd på 5 mill. kroner til frivillige organisasjoner som bidrar med å tilby eldre og aleneboende måltidsfellesskap.

- Tilskuddet til tiltak mot barnefattigdom på frivillighetsfeltet videreføres med 10 mill. kroner.
- Herreløys arv på 24,5 mill. kroner vil tilfalle frivillige organisasjoner som arbeider for barn og unge, herunder barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

Kunstfeltet

Regjeringen foreslår i all hovedsak å videreføre de statlige overføringene til kunst- og kulturlivet, som bl.a. inkluderer 2,6 mrd. kroner i driftstilskudd til de ulike kulturinstitusjonene på musikkog scenekunstfeltet, vel 950 mill. kroner til søkbare tilskuddsordninger under Norsk kulturråd og nær 520 mill. kroner til ulike stipend- og vederlagsordninger som er innrettet mot enkeltkunstnere. Regjeringen ønsker å legge til rette for vekst og utvikling i kulturlivet, og å styrke kunstneres muligheter for økte inntekter.

Regjeringen foreslår derfor å videreføre og trappe opp satsingen på kulturell og kreativ næring som ble etablert i statsbudsjettet for 2017, gjennom følgende forslag:

- Bevilgningen til Norsk kulturråd foreslås økt med 12 mill. kroner for å styrke satsingen på det nyetablerte kontoret Kreativt Norge i Trondheim. Økningen skal nyttes til ulike kompetanseprogram og tiltak rettet mot både mindre kulturbedrifter og etablerte kunstinstitusjoner. Tilskuddsordningene for kreativ næringsutvikling og regional bransjeutvikling som forvaltes av Kreativt Norge, foreslås videreført med 18 mill. kroner.
- Bevilgningen til Innovasjon Norges oppdrag med mål om å øke investeringer i og omsetning av kulturelle og kreative produkter foreslås videreført med 30 mill. kroner.
- Regjeringen har varslet at den vil utarbeide en strategi for kultur og reiseliv, med vekt på å stimulere til økt kulturturisme i Norge. Det foreslås 8,2 mill. kroner til dette formålet.
- Tilskuddet til Talent Norge AS, som er et samarbeid mellom staten og private aktører for talentutvikling innen ulike kunstarter, foreslås økt med 2,8 mill. kroner til totalt 38,9 mill. kroner i 2018.

Kulturarv

Regjeringen vil verne om norsk kulturarv gjennom ivaretagelse og formidling av kulturhistoriske bygninger og gjenstander.

- Regjeringen foreslår en bevilgning til nasjonale kulturbygg innenfor en samlet ramme på 324,5 mill. kroner i 2018. Det er en økning på 146 mill. kroner fra året før. Bevilgningen inkluderer bl.a. tilskudd på 100 mill. kroner til videreføring av nytt Munchmuseum i Bjørvika i Oslo, 100 mill. kroner til ombygging av Sentralbadet i Bergen til nytt scenekunsthus og 61 mill. kroner til rehabilitering av Den Nationale Scene i Bergen. Videre foreslås nytt tilsagn om statstilskudd på 35 mill. kroner til nytt museumsanlegg ved Orkla industrimuseum på Løkken verk i Meldal kommune, hvorav 5 mill. kroner bevilges i 2018.
- Regjeringen har i 2017 tatt et overordnet konseptvalg for rehabilitering av Nationaltheatret i Oslo. Regjeringen fremmer forslag om å igangsette forprosjektering av rehabiliteringsprosjektet, og foreslår en avsetning på 10 mill. kroner til formålet i 2018 (på Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett).
- Regjeringen foreslår samlede tilskudd på vel 1,6 mrd. kroner til museer og visuell kunst. Det er en økning på vel 58 mill. kroner fra 2017. I dette ligger også forslag om økt driftsstøtte til ulike museumsprosjekter, herunder ved Ibsenmuseet (Norsk folkemuseum),

Nasjonalmuseet, DS Hestmanden (Vest-Agder-museet), KODE Kunstmuseer og komponisthjem i Bergen og Kystens Arv i Rissa (Museene i Sør-Trøndelag).

– Regjeringen har besluttet å flytte forvaltning av museumsfaglige oppgaver i Norsk kulturråd fra Oslo til Bodø. Bevilgningen til Norsk kulturråd foreslås økt med 15 mill. kroner, med sikte på åpning av det nye kontoret i løpet av første halvår 2018.

– Samfunnets arkivmateriale er blant de viktigste kildene til kunnskap om vår samtid og historie. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til Arkivverket med 15 mill. kroner for å sikre arkivmateriale for ettertiden. 10 mill. kroner av økningen vil bli nyttet til nye løsninger for avlevering av digitalt skapt arkiv fra offentlige virksomheter. 5 mill. kroner vil bli nyttet til å etablere et samarbeid med Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana om langtidslagring og digitalisering av papirarkiv.

– Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket foreslås økt med 3 mill. kroner for å etablere og drifte et kartsenter i forbindelse med deponering av en samling med historiske kart fra en privat samler.

– Tilskuddet til NORLA – Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet, foreslås økt med 10 mill. kroner til gjennomføring av prosjektet Norge som hovedland på bokmessen i Frankfurt i 2019.

Oversikt over budsjettforslaget for 2018

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
Administrasjon					
300	Kulturdepartementet	144 471	165 501	172 105	4,0
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>144 471</i>	<i>165 501</i>	<i>172 105</i>	<i>4,0</i>
Frivillighetsformål					
314	Kultursamarbeid i nordområdene og kulturnæring	20 265			
315	Frivillighetsformål	1 755 267	1 587 342	1 600 568	0,8
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>1 775 532</i>	<i>1 587 342</i>	<i>1 600 568</i>	<i>0,8</i>
Kulturformål					
320	Norsk kulturråd	775 986	1 087 573	1 143 450	5,1
321	Kunstnerøkonomi	490 606	512 739	517 140	0,9
322	Bygg og offentlige rom	492 135	225 447	372 134	65,1
323	Musikk og scenekunst	1 188 997	2 699 842	2 813 297	4,2
324	Scenekunstformål	2 103 092			
325	Allmenne kulturformål		503 042	447 796	-11,0
326	Språk, litteratur- og bibliotekformål	912 776	791 423	802 912	1,5
328	Museum og visuell kunst	1 225 545	1 555 810	1 614 170	3,8
329	Arkivformål	397 842	394 488	413 890	4,9
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>7 586 979</i>	<i>7 770 364</i>	<i>8 124 789</i>	<i>4,6</i>
Medieformål m.m.					
334	Film- og medieformål	790 855	827 041	846 076	2,3
335	Mediestøtte	376 559	383 720	500 555	30,4
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	46 215	47 000	48 030	2,2
339	Pengespill, lotterier og stiftelser	80 044	86 468	84 950	-1,8
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>1 293 673</i>	<i>1 344 229</i>	<i>1 479 611</i>	<i>10,1</i>

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn					
340	Den norske kirke	1 918 285	2 286 423	2 085 350	-8,8
341	Tilskudd til trossamfunn m.m.	307 873	344 234	358 461	4,1
342	Kirkebygg og gravplasser	122 637	150 101	125 872	-16,1
	<i>Sum kategori 08.40</i>	<i>2 348 795</i>	<i>2 780 758</i>	<i>2 569 683</i>	<i>-7,6</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>13 149 450</i>	<i>13 648 194</i>	<i>13 946 756</i>	<i>2,2</i>

Veksten i budsjettforslaget utgiftsside er på 298,6 mill. kroner, sammenlignet med saldert budsjett for 2017. Det tilsvarer en økning på 2,2 pst.

I tillegg til bevilgningene over statsbudsjettet kommer spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS

som fordeles til kultur-, idretts- og frivillighetsformål. Tildeling til disse formålene er omtalt under del III, pkt. 5.

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
01-01	Driftsutgifter	3 048 584	1 809 551	1 862 160	2,9
21-23	Spesielle driftsutgifter	170 021	137 634	177 690	29,1
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	28 881	31 490	32 118	2,0
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	1 532 376	1 546 626	1 584 820	2,5
60-69	Overføringer til kommuner	63 904	54 398	54 461	0,1
70-89	Overføringer til private	8 305 684	10 068 495	10 235 507	1,7
	Sum under departementet	13 149 450	13 648 194	13 946 756	2,2

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
Administrasjon					
3300	Kulturdepartementet		81	83	2,5
	<i>Sum kategori 08.10</i>		<i>81</i>	<i>83</i>	<i>2,5</i>
Kulturformål					
3320	Norsk kulturråd	8 797	4 826	5 645	17,0
3322	Bygg og offentlige rom	375	129	132	2,3
3323	Musikk og scenekunst	26 795	24 467	25 128	2,7
3324	Scenekunstformål	31 735			
3325	Allmenne kulturformål		23 578	24 215	2,7
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	30 531	25 183	25 863	2,7
3329	Arkivformål	38 592	24 797	25 466	2,7
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>136 825</i>	<i>102 980</i>	<i>106 449</i>	<i>3,4</i>
Medieformål m.m.					
3334	Film- og medieformål	16 501	21 253	16 808	-20,9
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	24 651	16 150	13 099	-18,9
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>41 152</i>	<i>37 403</i>	<i>29 907</i>	<i>-20,0</i>
Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn					
3340	Den norske kirke	78 218			
3342	Kirkebygg og gravplasser	31 134	22 867	23 484	2,7
	<i>Sum kategori 08.40</i>	<i>109 352</i>	<i>22 867</i>	<i>23 484</i>	<i>2,7</i>
Skatter og avgifter					
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	106 134	103 125	106 803	3,6
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>106 134</i>	<i>103 125</i>	<i>106 803</i>	<i>3,6</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>393 463</i>	<i>266 456</i>	<i>266 726</i>	<i>0,1</i>

Under Kulturdepartementet blir stikkordet «kan overføres» foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30–49

(i 1 000 kr)				
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2017	Forslag 2018
315	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter		6 000
321	73	Kunstnerstipend m.m.	5 277	182 700
321	75	Vederlagsordninger		191 320
322	70	Nasjonale kulturbygg	50 124	324 500
323	21	Spesielle driftsutgifter	7 047	59 580
325	21	Forskning, utredning og spesielle driftsutgifter	10 703	16 200
325	75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m.		51 550
326	21	Spesielle driftsutgifter	500	15 300
329	21	Spesielle driftsutgifter	25 637	18 440
334	21	Spesielle driftsutgifter	2 349	8 830
334	72	Insentivordning for film- og tv-produksjoner	7 172	57 000
334	73	Regional filmsatsing		84 350
335	74	Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier	4 575	19 410
339	21	Spesielle driftsutgifter	5 275	5 070
342	60	Rentekompensasjon – kirkebygg	5 821	33 341

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320–329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
320	Norsk kulturråd	775 986	1 087 573	1 143 450	5,1
321	Kunstnerøkonomi	490 606	512 739	517 140	0,9
322	Bygg og offentlige rom	492 135	225 447	372 134	65,1
323	Musikk og scenekunst	1 188 997	2 699 842	2 813 297	4,2
324	Scenekunstformål	2 103 092			
325	Allmenne kulturformål		503 042	447 796	-11,0
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	912 776	791 423	802 912	1,5
328	Museum og visuell kunst	1 225 545	1 555 810	1 614 170	3,8
329	Arkivformål	397 842	394 488	413 890	4,9
	Sum kategori 08.20	7 586 979	7 770 364	8 124 789	4,6

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
01–01	Driftsutgifter	1 292 455	1 334 903	1 378 318	3,3
21–23	Spesielle driftsutgifter	108 069	110 254	155 920	41,4
30–49	Nybygg, anlegg m.v.	28 881	31 490	32 118	2,0
50–59	Overføringer til andre statsregnskap	1 036 193	1 052 026	1 079 520	2,6
60–69	Overføringer til kommuner	20 338	20 690	21 120	2,1
70–89	Overføringer til private	5 101 043	5 221 001	5 457 793	4,5
	Sum kategori 08.20	7 586 979	7 770 364	8 124 789	4,6

Innledning

Programkategorien omfatter bevilgninger til kultur- og kunstnerformål. Bevilgningene skal bl.a. støtte kulturinstitusjoner og kunstnere, bidra til internasjonalt kultursamarbeid og utvikle den kreative næringen.

Kulturdepartementets hovedoppgaver på kulturområdet er:

- forvaltning av lover og regelverk
- styring av de statlige virksomhetene

- forvaltning av tilskudd til ulike kulturformål
- organisatoriske tiltak og utviklingstiltak

Statlige midler til kulturformål forvaltes etter prinsippet om armlengdes avstand. Dette innebærer at tilskuddsmottakerne er faglig uavhengige, og at beslutninger som krever kunst- og kulturfaglig skjønn, ikke underlegges statlig styring.

Mål

De overordnede målene for bevilgningene til kulturformål er å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv. Det er videre et mål å sørge for at norsk er et velfungerende og fullverdig språk.

Bevare og formidle kulturarven

Arkivene, bibliotekene og museene er kulturarvinstitusjoner som samler inn, bevarer, tilgjengeliggjør og formidler skriftlige kilder, foto, gjenstander og bygninger. Samlingene har uvurderlig betydning for forskning og kunnskapsutvikling, og for forståelse av vår nasjonale og lokale kultur, språk, historie og identitet. Samlet utgjør disse institusjonene et hovedelement i vårt kollektive samfunnsminne.

Mengden av publisert materiale og saksdokumenter fra offentlig og privat virksomhet som produseres i dag, mangler historisk sidestykke. For kulturarvinstitusjonene skaper dette store utfordringer med hensyn til lagringskapasitet og forsvarlig lagring av så vel digitalt som analogt materiale.

I Riksrevisjonens undersøkelse om digitalisering av kulturarven framheves Nasjonalbibliotekets digitaliseringsarbeid. På den andre siden påpeker Riksrevisjonen utfordringer i arbeidet med digitalisering i Arkivverket og museene, og dette vil bli fulgt opp.

Språket er vårt fremste identitetsmerke. Et bredt tilfang av litteratur på norsk bidrar til å bevare og fornye norsk språk og kultur. Å bidra til en offentlighet der hovedspråket er norsk – både bokmål og nynorsk – åpner for bred medvirkning og deltakelse, og er et gjennomgående mål i kunst-, kultur- og mediepolitikken. Norsk skal være et levende og sterkt språk på alle samfunnsområder. Likeledes skal samisk og de nasjonale minoritetsspråkene også ivaretas.

Internasjonal deltakelse og kultursamarbeid

Norsk deltakelse i internasjonalt kunst- og kulturliv øker. Stadig flere kulturuttrykk har internasjonale referanser, er basert på internasjonalt samarbeid eller har et internasjonalt publikum. Samarbeid på tvers av landegrenser bidrar til å gjøre norsk kulturliv mer aktivt og levende, styrker kvalitet og kompetanse i kultursektoren og gir tilgang til større og flere markeder. Dette gir også mulighet for økt verdiskaping i norsk kulturell og kreativ næring.

En godt utviklet kultursektor bidrar til formidling og kommunikasjon over landegrenser og gir viktige bidrag til samarbeid og utvikling. Departementet legger særskilt til rette for internasjonal kulturvirksomhet blant annet gjennom multilateralt samarbeid i Nordisk ministerråd, Europarådet, EU og UNESCO. Gjennom tilskudd til organisasjonene Danseog teatersentrum, Music Norway, Norsk filminstitutt, Norwegian Crafts, Norwegian Literature Abroad (NORLA) og Office for Contemporary Art Norway (OCA) bidrar departementet til å fremme norsk kunst og kultur internasjonalt.

Gjennom Nordisk ministerråds politiske initiativ, støtteprogrammer og institusjoner arbeides

det for et dynamisk og mangfoldig kunst- og kulturliv i Norden. Støtteprogrammene er viktige finansieringskilder og norske kunstnere og kulturaktører har fått god uttelling i disse programmene.

Nordområdepolitikken er et sentralt utenrikspolitisk interesseområde for regjeringen. En godt utviklet kultursektor i nord bidrar til formidling og kommunikasjon over grensene og gir viktige bidrag til samarbeid og utvikling i regionen. Departementet bidrar til kultursamarbeid over grensene i nord bl.a. gjennom tre-årige programmer for norsk-russisk kultursamarbeid.

Ny kulturmelding

Regjeringen har besluttet at det skal utarbeides en ny kulturmelding. Meldingen skal danne grunnlaget for en overordnet politisk debatt om kulturpolitiske utfordringer i årene som kommer, og den skal favne bredt innenfor Kulturdepartementets ansvarsområder – kunstfeltene, film, spill, bibliotek, arkiv, museum og frivillig kulturliv. Meldingen skal inneholde mål for framtidens nasjonale kulturpolitikk. Et sentralt aspekt ved kulturmeldingen vil være en vurdering av arbeidsdelingen mellom forvaltningsnivåene innenfor kulturområdet. Det legges opp til at meldingen skal behandles i Stortinget i vårsesjonen 2019.

Kap. 320 Norsk kulturråd

Post	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsutgifter	147 320	152 621	185 070
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 632	2 946	
51	Fond for lyd og bilde	37 416	38 050	38 880
52	Norges forskningsråd	12 894		
53	Sametinget	82 487		
55	Norsk kulturfond	71 856	893 956	919 500
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	207 478		
75	EUs program for kultur og audiovisuell sektor m.m., <i>kan overføres</i>	57 432		
78	Ymse faste tiltak	39 298		
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 1</i>	5 586		
82	Nobels Fredssenter	30 080		
85	Gaveforsterkningsordning	44 937		
86	Talentutvikling	30 570		
	Sum kap. 0320	775 986	1 087 573	1 143 450

Kap. 320, post 21 foreslås avvirket. På denne posten har det vært budsjettert med utgifter i Norsk kulturråd for enkelte oppdrag som har vært finansiert av eksterne midler. Denne oppdragsvirksomheten er nå i all hovedsak avvirket, jf. omtale under kap. 3320.

Innledning

Norsk kulturråd har som formål å stimulere samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk. Organisasjonen bistår kunst- og kulturprosjekter over hele landet, driver utviklingsarbeid og er rådgiver for staten i kulturspørsmål. Gjennom støtte til profesjonelle kunstnere, arrangører, utgivere og ulike kulturvirksomheter bidrar Kulturrådet til at kunst og kultur skapes,

dokumenteres, bevares og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Målet er at Norge skal ha et levende og mangfoldig kunst- og kulturliv.

Mål for 2018

Bevilgningene under kapitlet bygger opp under departementets overordnede mål om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv. Målene for bevilgningene til Norsk kulturråd i 2018 er å

- legge til rette for produksjon og formidling av ulike kunst- og kulturuttrykk
- utvikle museumssektoren
- styrke internasjonalt samarbeid på kulturfeltet
- lette etablering og stimulere utvikling av profesjonelt kunstnerisk virke

Norsk kulturråd har de siste årene arbeidet med store omstillings- og utviklingsoppgaver og har samtidig gjennomført en omfattende digitalisering av virksomheten. I 2018 vil Norsk kulturråd jobbe videre med satsingen på kulturell og kreativ næring, som har resultert i opprettelsen av kontoret Kreativt Norge i Trondheim. Kulturrådet vil i 2018 også flytte forvaltningen av museumsfaglige oppgaver fra Oslo til Bodø. Fra 2018 vil Kulturrådet dermed ha kontorer på tre ulike steder i landet, noe som vil kreve ytterligere omstilling i organisasjonen.

Budsjettforslag 2018

Fagadministrasjonens oppgaver inkluderer sekretariatsfunksjonene for de styrende organene for Norsk kulturfond, Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde. Virksomheten omfatter videre oppgaver knyttet til nasjonal museumsutvikling, utvikling og styrking av kreative næringer og forskning og utvikling. Oppfølging av UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv og arbeid med å styrke internasjonalt samarbeid på kulturfeltet ligger også til fagadministrasjonen, i tillegg til funksjonen som offisielt kontaktpunkt for EUs kulturprogram Kreativt Europa.

Som en del av regjeringens satsing på kulturell og kreativ næring fikk fagadministrasjonen høsten 2016 i oppdrag å etablere et kontor i Trondheim, Kreativt Norge. Kontoret åpnet høsten 2017. Målet er å bidra til økte inntekter fra kunstnerisk virksomhet ved å knytte kunsten nærmere publikum og styrke støtteapparatet rundt de skapende og utøvende kunstnerne i hele landet. For å sikre en helhetlig og målrettet kunstnerpolitikk skal Kreativt Norge også fungere som sekretariat for Statens kunstnerstipend og Fond for lyd og bilde.

Kulturdepartementet foreslår å øke bevilgningen til Kreativt Norge med 12 mill. kroner i 2018. Økningen skal nyttes til ulike kompetanseprogram og tiltak rettet mot både mindre kulturbedrifter og etablerte kulturinstitusjoner.

Som ledd i oppfølgingen av Kommunal- og moderniseringsdepartementets Meld. St. 18 (2016–2017) Bærekraftige byar og sterke distrikt har regjeringen besluttet å flytte forvaltningen av museumsfaglige oppgaver i Norsk kulturråd fra Oslo til Bodø. Flyttingen berører om lag ti stillinger. Kontoret i Bodø skal forvalte nasjonale oppgaver og ha et nasjonalt ansvar for utvikling, profesjonalisering og samordning i museumssektoren. Kulturrådet har satt i gang arbeidet med etableringen av kontoret i Bodø med sikte på åpning i løpet av første halvår 2018. Posten foreslås økt med 15 mill. kroner for å dekke merkostnader som følge av flyttingen til Bodø. Utgiftene vil være knyttet til nyrekruttering av ansatte,

investeringskostnader ved etablering av nytt kontor og økte husleiekostnader for Norsk kulturråd.

Rapport 2016

Kulturrådet har siden 2012 hatt en stor satsing på digitalisering av tilskuddsforvaltningen, og over 50 ulike tilskuddsordninger er blitt digitalisert. I 2016 tildelte Kulturrådet støtte til nær 5 000 søknader. Av samlet søknadsmengde på over 20 000 søknader ble om lag 95 pst. mottatt digitalt. Digitaliseringen bidrar til at tilskuddsforvaltningen blir mer effektiv, og at alle steg av tilskuddsforvaltningen dokumenteres og forvaltes i henhold til gjeldende regelverk. Dette bidrar til økt fleksibilitet og transparens i Norsk kulturråds forvaltning av fonds- og stipendmidler.

Museumsutvikling

I 2016 fordelte Kulturrådet 26,3 mill. kroner til utviklingsprosjekter og sikringstiltak ved museene. Prosjektmidlene er lyst ut som programmer med prosjekter med tydelig overføringsverdi til hele eller store deler av museumssektoren.

For perioden 2015–2017 pågår følgende fire programmer:

- Museenes samfunnsrolle: demokrati, menneskerettigheter og refleksjon
- Digital utvikling: fellesløsninger, økt kvalitet, rikere opplevelser
- Samlingsforvaltning: koordinering og prioritering i samlinger
- Sikring: ROS-analyser (risiko- og sårbarhet) og sikringsplaner

Kulturrådet koordinerte i 2016 i alt 24 faglige museumsnettverk. Nasjonalt nettverk for demokrati og menneskerettigheter ble etablert med Norsk folkemuseum / Eidsvoll 1814 som ansvarlig. Videre arrangerte Kulturrådet i 2016 flere fagdager, kurs og dialogmøter for å styrke kompetanse og samarbeid i sektoren. Som ledd i arbeidet med digital utvikling videreførte Kulturrådet samarbeidet K-lab med Kartverket, Riksarkivet og Riksantikvaren. Målet er å gjøre åpne kulturdata og relaterte geodata mer tilgjengelige, med økt samfunnsmessig bruk. Kulturrådet drifter og utvikler tjenesten Norvegiana, for å gjøre kunst- og kulturdata tilgjengelig. Ved utgangen av 2016 var det ca. 7,4 millioner objekter i Norvegiana.

Internasjonalt kultursamarbeid

Kulturrådet er programpartner for kulturutvekslingsprogrammer innenfor EØS-midlene og samarbeidet i 2016 med sju mottakerland. Ved utgangen av året hadde mer enn 300 norske kulturaktører deltatt i kulturprogrammene under EØS-midlene 2009–2014. Kulturrådet hadde også begynt å forberede arbeidet for den nye perioden og påbegynt samarbeid med Bulgaria og Slovakia. Arbeidet med informasjon om Kreativt Europa-programmet til norske aktører ble videreført i 2016. Per 31. desember 2016 var 32 norske aktører med i prosjekter finansiert gjennom programmet, i tillegg til norsk deltakelse i en rekke nettverk. Det ble også tildelt midler til norskislandsk kultursamarbeid. Kulturrådet tok aktivt del i arbeidet til Verdensorganisasjonen for kulturråd IFACCA.

Arbeidet med oppfølging av UNESCOs konvensjon for immateriell kulturarv ble videreført. Som første norske aktør ble Oselvarverkstaden innskrevet på UNESCOs liste for gode vernepraksiser. Arbeidet med å opprette en fortegnelse for immateriell kulturarv i Norge ble gjennomført i henhold til planen.

Forskning og utvikling

Norsk kulturråd er en viktig leverandør av ny, forskningsbasert kunnskap om Kulturrådets fagområder gjennom utredningsarbeid, evalueringer og statistikkproduksjon og igangsetting av forskningsprosjekter.

Hovedsatsingen i 2016 var forskningsprogrammet «Kunst, kultur og kvalitet» med lansering av artikkelsamlingen Kvalitetsforståelser. Kvalitetsbegrepet i samtidens kunst og kultur. Forsknings-satsinger på digitalisering og på barn og unge har vært under utvikling. Et forskningsprosjekt om utviklingen av kirkemusikken og et om litteratur i digitale omgivelser ble avsluttet med bokutgivelser og lanseringsseminarer. Det ble også igangsatt flere evalueringer blant annet på scenekunst- og litteraturområdet. Kulturrådet har siden 2013 samarbeidet med Kulturdepartementet om utvikling av bransjestatistikk for musikk, litteratur og visuell kunst.

Kulturvernformål

Kulturfondets avsetning til kulturvern har som mål å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsnivå i Norge. Det var et mål i 2016 å stimulere til flere prosjekter der barn og unge er aktivt involvert i arbeid med historie og kulturvern. For mange aktører i det frie kulturvernet er Kulturrådet eneste finansieringskilde med nasjonalt nedslagsfelt. Fondsmidlene har en positiv effekt som utløser av støtte også fra regionale og lokale finansieringskilder. Dette samspillet mellom ulike forvaltningsnivå er viktig for et fortsatt vitalt og faglig forankret kulturvern i regioner og lokalsamfunn.

Tabell 4.3 Norsk kulturfond: Forhold mellom antall søknader og antall tildelinger fordelt på fylke i 2016 og gjennomsnitt for 2012–2016

Fylke	Antall søknader 2016	Gjennomsnittlig søknadstall 2012–2016	Antall tildelinger 2016	Gjennomsnittlig tildelingstall 2012–2016	Tildelingsprosent 2016	Gjennomsnittlig tildelingsprosent 2012–2016
Akershus	440	489	137	142	31,1	29,0
Aust-Agder	77	79	33	30	42,9	38,0
Buskerud	140	178	68	68	48,6	38,2
Finnmark	93	109	38	40	40,9	36,7
Hedmark	112	120	47	40	42,0	33,3
Hordaland	763	802	284	289	37,2	42,2
Møre og Romsdal	124	123	44	41	35,5	24,3
Nordland	205	211	77	89	37,6	34,8
Nord-Trøndelag	75	115	30	28	40,0	38,2
Oppland	166	161	55	56	33,1	35,9
Oslo	2 881	3 048	1 220	1 163	42,3	38,2
Rogaland	278	273	112	98	40,3	35,9
Sogn og Fjordane	84	102	32	39	38,1	38,2
Svalbard ¹	1	2	1	1	100,0	50,0
Sør-Trøndelag	404	440	179	169	44,3	38,4
Telemark	194	196	71	64	36,6	32,7
Troms	180	225	86	89	47,8	39,6
Vest-Agder	136	130	53	54	39,0	41,5
Vestfold	127	148	37	39	29,1	26,4
Østfold	154	188	55	58	35,7	30,9
Utlandet ¹	64	117	18	28	27,7	23,9

¹ På grunn av innføring av nytt søknadssystem fra 2014 er Svalbard og utlandet med som egne kategorier under fylkesfordelingen fra 2014.

Tabell 4.4 Norsk kulturfond: Forhold mellom søknadssum og tildelingssum fordelt på fylke – i 2016 og gjennomsnitt for 2012–2016 (i hele 1000 kr)

Fylke	Søkt sum 2016	Søkt sum – gjennomsnitt 2012–2016	Tildelt sum 2016	Tildelt sum gjennomsnitt 2012–2016	Tidelingsprosent 2016	Gjennomsnittlig tidelingsprosent 2012–2016
Akershus	15 462	123 480	19 172	23 077	12,4	18,3
Aust-Agder	14 572	12 971	4 575	3 359	31,4	26,6
Buskerud	28 111	36 803	9 298	9 799	33,1	28,4
Finnmark	34 458	38 514	5 016	11 177	14,6	26,5
Hedmark	28 477	19 733	5 861	3 142	20,6	19,2
Hordaland	261 454	209 056	80 198	55 577	30,7	30,4
Møre og Romsdal	58 964	29 754	8 183	3 913	13,9	16,9
Nordland	62 649	67 324	20 991	21 585	33,5	32,0
Nord-Trøndelag	12 491	19 052	4 024	4 751	32,2	25,2
Oppland	47 696	37 721	12 872	7 335	27,0	22,9
Oslo	952 376	794 637	326 432	250 707	32,7	34,1
Rogaland	122 502	82 816	23 548	20 096	19,2	24,9
Sogn og Fjordane	36 714	18 675	4 495	4 215	12,2	23,3
Svalbard ¹	412	352 667	250	200	60,7	61,4
Sør-Trøndelag	190 833	131 874	57 825	31 088	30,3	28,9
Telemark	52 950	41 883	10 850	8 635	20,5	23,0
Troms	79 026	57 516	23 142	14 603	29,3	29,8
Vest-Agder	48 479	37 502	11 115	8 235	22,9	23,7
Vestfold	47 291	49 870	15 728	8 205	33,3	18,4
Østfold	33 738	44 216	68 578	7 296	20,3	16,8
Utlandet ¹	22 237	15 253	2 226	2 954	10,0	17,8

¹ På grunn av innføring av nytt søknadssystem fra 2014 er Svalbard og utlandet med som egne kategorier under fylkesfordelingen fra 2014.

Kilde: Norsk kulturråd

Kap. 322 Bygg og offentlige rom

Post	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsutgifter	17 001	18 257	18 424
50	Kunst i offentlige rom	27 578	25 000	25 440
55	Norsk kulturfond	102 618		
70	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>		178 500	324 500
73	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	287 800		
78	Ymse faste tiltak	57 138	3 690	3 770
	Sum kap. 0322	492 135	225 447	372 134

Innledning

Bygde omgivelser og visuell kultur er viktige uttrykk for vår kultur, kulturarv og identitet. Kulturaktivitet fordrer gode fysiske rammevilkår. God arkitektur skal gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Kunst i offentlige rom bidrar til at mange i hele landet får oppleve god kunst i samspill med omgivelsene.

Mål for 2018

Bevilgningen under kapitlet bygger opp under departementets overordnede mål om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet og å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse. Målene for bevilgningene til bygg og offentlige rom i 2018 er å legge til rette for – produksjon, formidling og etterspørsel av ulike visuelle kunstuttrykk

– oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

Nasjonale kulturbygg

Kulturdepartementet mottar årlig rundt 30 søknader til ordningen Nasjonale kulturbygg fra museer og scenekunstinstitusjoner fra alle deler av landet. Søknadene er uttrykk for at det er en lang rekke urealiserte byggeplaner knyttet til universell utforming, magasiner, scener og utstillinger. Tilskuddene på posten Nasjonale kulturbygg varierer med prosjektenes størrelse og type, og bevilgningen til det enkelte prosjekt foreslås normalt fordelt over flere budsjettår.

Prosjekter under oppføring med tilsagn fra ordningen, spenner i størrelse fra ombygging til nytt magasin for Museene for kystkultur og gjenreising i Finnmark sine lokaler i Hammerfest, med et samlet tilskudd på 4,5 mill. kroner, til nytt Munchmuseum i Oslo med et samlet tilskudd på 605 mill. kroner. Hovedregelen er at den maksimale statlige tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med målene for posten. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet.

Statlige byggeprosjekter

Det er store behov for økt kapasitet for å dekke uløste magasinbehov for Nasjonalbiblioteket og Arkivverket. For Arkivverket alene er det udekkede behovet anslått til 290 000 hyllemeter. I 2017 ble bygging av et samlokalisert prosjekt om nytt sikringsmagasin og nytt arkivmagasin i Nasjonalbibliotekets anlegg i fjellet i Mo i Rana igangsatt, og dette vil innebære et betydelig løft for begge virksomhetene. Gjennom et unikt samarbeid mellom Arkivverket og Nasjonalbiblioteket utvides og sikres vår felles hukommelse gjennom en magasinutvidelse på til sammen 110 000 hyllemeter og en mangedobling av den digitale magasinkapasiteten. Innovativ lagringsteknologi vil bidra til at kunnskap i ulike medier kan bevares og tilgjengeliggjøres for dagens og kommende generasjoner, herunder den norske filmarven, som inngår i Nasjonalbibliotekets samlinger. Det nye magasinet i Rana vil utgjøre et viktig tilskudd til Arkivverket kapasitet, men sektoren har et så omfattende uløst behov for magasinkapasitet at dette spørsmålet vil være en viktig utfordring også i årene framover. Prosjektet forventes ferdigstilt i andre halvår 2021.

Statsbygg har på oppdrag fra Kulturdepartementet utarbeidet et nytt, redusert forprosjekt for et nybygg for det sørsamiske museet Saemien Sijte i Snåsa, med sikte på at prosjektet kan gjennomføres som et ordinært prosjekt innenfor husleieordningen i staten. Forprosjektet for Saemien Sijte ble ferdigstilt i juni 2017 og skal vurderes av Kulturdepartementet. Sametinget legger særlig vekt på å finne en god og snarlig løsning for Saemien Sijte. Sametinget har også trukket fram nye lokaler for det samiske nasjonalteatret Beaivváš og et nytt samisk kunstmuseum som høyt prioriterte prosjekter i årene framover. Statsbygg har på oppdrag fra Sametinget gjennomført en mulighetsstudie for ulike alternativ for Det samiske nasjonalteatret Beaivváš. I 2017 har regjeringen besluttet at Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet skal gi Statsbygg i oppdrag å utrede et alternativ med samlokalisering av teatret og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino nærmere.

Budsjettforslag 2018

Post 70 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	Forslag 2018	Gjenstår til senere år
Norsk Folkemuseum, <i>Bybygg</i> , Oslo	2013	80,0	75,0	5,0	0
Munchmuseet, nybygg i Bjørvika, Oslo	2014	605,0	100,0	100,0	405,0
Museum Nord, vernebygg <i>MS Finnmarken</i> , Stokmarknes	2014	40,0	32,0	0	8,0
Norsk Folkemuseum, Båthallen, Norsk Maritimt Museum, Oslo	2015	29,0	22,0	0	7,0
Landsdelsscene for dans, Ål kulturhus, Hallingdal	2015	13,2	9,2	4,0	0
Dalane folkemuseum, Jøssingfjord vitenmuseum, Nedre Hellen kraftstasjon	2015	26,0	15,0	0	11,0
Norsk luftfartsmuseum, utstilling sivil luftfart, Bodø	2015	10,0	8,0	2,0	0
Prosjekter	Vedtaksår	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	Forslag 2018	Gjenstår til senere år
Nordlandsmuseet, <i>Anna Karoline</i> , Norsk jektefartsmuseum, Bodø	2015	33,7	8,0	16,4	9,3
Museum Stavanger, nytt grafisk museum, Stavanger	2016	30,0	5,0	16,0	9,0
KODE – Kunstmuseene i Bergen, Ombygging av KODE 1, Bergen	2016	26,0	15,9	10,1	0
Nordmøre museum, Geitbåtmuseet, rehabilitering, Halså	2016	7,0	4,0	3,0	0
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark, fellesmagasin Gjenreisningsmuseet, Hammerfest	2016	4,5	2,5	2,0	0
Bergen kommune, nytt scenekunsthuss i Sentralbadet	2017	230,0	10,0	100,0	120,0
Den Nationale Scene, rehabilitering tak og fasader	2017	101,0	40,0	61,0	0
Museene i Sør-Trøndelag, nytt museumsanlegg ved Orkla industrimuseum		35,0	0	5,0	30,0
Sum		1270,4	346,6	324,5	599,3

For 2018 foreslås følgende nye prosjekt: Museene i Sør-Trøndelag, nytt museumsanlegg ved Orkla industrimuseum.

Orkla Industrimuseum er en formidlingsarena ved Museene i Sør-Trøndelag og ligger på Løkken Verk i Meldal kommune. Museet formidler den viktige bergverksdriften som pågikk der fra slutten av 1600-tallet, og det forvalter viktige tekniske og industrielle kulturminner, deriblant Gammelgruva og Thamshavnbanen. Thamshavnbanen var i drift fra 1908 til 1974 og er den eldste elektriske jernbanen i verden som er drevet med en énfaset høyspent

vekselstrøm, og som fremdeles er operativ. Det setter den i en særstilling blant museumsjernbaner, også internasjonalt.

Kap. 328 Museum og visuell kunst

Post	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
55	Norsk kulturfond	30 174		
70	Det nasjonale museumsnettverket	1 174 881	1 476 690	1 509 860
78	Ymse faste tiltak	20 490	79 120	104 310
	Sum kap. 0328	1 225 545	1 555 810	1 614 170

Innledning

Kapitlet omfatter årlige driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket, ymse tiltak på kulturvernområdet, samt midler til andre institusjoner og tiltak som formidler visuell kunst.

Mål for 2018

Bevilgningen under kapitlet bygger opp under departementets overordnede mål om å bidra til at alle kan få tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, å fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse, samt å samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv. Målene for bevilgningene til museum og visuell kunst er å legge til rette for at

- museene er aktuelle og profesjonelle og utøver en aktiv samfunnsrolle
- museene formidler kunnskap og opplevelse
- museenes samlinger sikres og bevares best mulig samt gjøres tilgjengelige
- museene forestår forskning og utvikler ny kunnskap
- visuelle kunstuttrykk skapes, formidles og blir etterspurt

Museenes innsats med konsolideringer og interne omorganiseringer pågår fremdeles. I enkelte deler av landet er det ønskelig å få iverksatt ytterligere konsolideringer for å oppnå mer bærekraftige institusjoner. Det pågår viktige prosesser i flere fylker, og fra statlig hold føres det en løpende dialog med involverte parter for å sikre framdrift og vurdere mulige løsninger. Museene skal gi både kunnskap og opplevelse. De skal være tilgjengelige for alle og være relevante og aktuelle samfunnsinstitusjoner som fremmer kritisk refleksjon og skapende innsikt. En aktiv formidling er derfor viktig både i et demokratisk perspektiv og i et allment kulturperspektiv.

Det siste tiåret har formidlingsaktiviteten ved museene økt betydelig. Dette gjelder både økning i besøk, samt utvikling av ulike andre publikumsaktiviteter som teaterforestillinger, konserter, seminarer og andre. Museene er i så måte en viktig møteplass for et bredt sammensatt publikum. Flere museer har behov for mer og bedre areal til formidling; mange museer arbeider med planer for nye og bedre helårs utstillingsarenaer. For å beholde og ytterligere øke sitt publikum må museene ha en enda tydeligere satsing på gode formidlingsstrategier. God formidling forutsetter institusjoner som har en kvalifisert tilnærming til både formidlingsoppgavene, kunnskapsutviklingen og bevaringsfunksjonene.

Forskning og kunnskapsutvikling anses som en av de sentrale oppgavene ved norske museer. For at museene kan drive meningsfull innsamlings-, dokumentasjons- og formidlingsvirksomhet, må de utvikle et faglig grunnlag som er etablert gjennom egen

forskning. Det er stadig flere museer som har planer og strategier for å løfte den vitenskapelige kompetansen i institusjonene. Mange museer arbeider tett med andre forskningsmiljøer.

Formidling, forskning og kunnskapsutvikling baserer seg på det materielle grunnlaget som samlingene representerer. Dette betinger at samlingene forvaltes på en god og gjennomtenkt måte, med planer for utvikling og oversikt over tilstand, omfang og kvalitet. Det er viktig å utvikle museenes samlingsplaner for å integrere samlingsarbeidet tettere med forsknings- og formidlingsarbeidet. Flere museer har utfordringer knyttet til forvaltning av samlingene. Gode magasiner, tilgang til konserveringstjenester og håndverkere som mestrer gamle teknikker og ferdigheter, er knapphetsfaktorer.

Skværriggerne

Kulturdepartementet gir årlig driftstilskudd til tre store seilskuter som er i aktiv drift som flytende kulturminner. Det gjelder barken Statsraad Lehmkuhl og fullriggerne SS Sørlandet og Sk/S Christian Radich, som har hjemmehavn i henholdsvis Bergen, Kristiansand og Oslo. Disse tre skværriggerne ble bygd som skoleskip i første halvdel av 1900-tallet for opplæring av sjøfolk.

Visuell kunst

Gjennom museumsreformen ble en rekke kunstmuseer konsolidert med andre museumstyper. Dette har bl.a. medført at den visuelle kunsten har fått flere formidlingsarenaer, samt at det visuelle feltet kan sees i sammenheng med kulturhistoriske samlinger. Den største enkeltsatsingen innenfor det visuelle kunstfeltet er for tiden nybygget for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design på Vestbanen i Oslo.

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen på denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket. Fra 2018 vil det være 63 enheter i museumsnettverket.

Fylkeskommunene, vertskommuner og kommuner som nyter godt av museenes kompetanse, formidling og andre tjenester, har et delansvar for finansieringen av museene. Forutsetningen vil normalt være at regionen skal dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet. To av de nåværende enhetene – Lillehammer Kunstmuseum og Lillehammer museum – har fattet vedtak om konsolidering som trer i kraft 01.01.2018, der Lillehammer Kunstmuseum blir en avdeling i stiftelsen Lillehammer museum.

Universitetet i Agder og eierne av Agder naturmuseum og botaniske hage har i lengre tid ønsket at museet skal bli en del av Universitetet i Agder. En slik overtakelse er nå godkjent av Kunnskapsdepartementet. Kulturdepartementet foreslår derfor å overføre 4 mill. kroner av bevilgningen fra kap. 328, post 70 på Kulturdepartementets budsjett til kap. 260 Universitet og høyskolar, post 50 Statlege universitet og høyskolar på Kunnskapsdepartementets budsjett.

Norsk Folkemuseum har planer om å etablere teaterhistoriske utstillinger og – i samarbeid med Nationaltheatret – opprette en teaterscene ved Ibsenmuseet. Det foreslås å øke tilskuddet til Norsk Folkemuseum for å få på plass det nye driftskonseptet. Vest-Agder-museet har forvaltnings- og formidlingsansvar for DS Hestmanden – det nasjonale minnesmerket over krigsseilernes innsats i to verdenskriger. Det foreslås å øke tilskuddet til museet for å sikre videre drift av dampskipet, som nå er ferdig restaurert med fungerende dampmaskin.

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design står overfor omfattende forberedelser i forbindelse med flyttingen av samlingene til de nye lokalene på Vestbanen. På denne bakgrunn foreslås tilskuddet økt. Sørlandets Kunstmuseum har fått en omfattende donasjon fra Nicolai Tangen på om lag 1 500 kunstverk med nordisk kunst fra perioden 1930–1980. Det foreslås å øke tilskuddet til museet for å legge til rette for best mulig forvaltning av denne viktige kunstsamlingen.

Videre foreslås det å øke tilskuddet til KODE Kunstmuseer og komponisthjem for å dekke økte kostnader til vakthold og sikring av museets anlegg. Museene i Sør-Trøndelag har åpnet et nytt formidlingsbygg ved sin museumsavdeling Kystens Arv i Rissa. Det foreslås å øke tilskuddet til museet på bakgrunn av økte driftskostnader i det nye bygget.

Budsjettforslag 2018

Museum	Årsverk 2016	Besøk 2016	Bevilget 2017	Forslag 2018
Punkt Ø	11,8	33 513	12 170	12 430
Østfoldmuseene	58,6	100 090	28 540	29 160
MiA – Museene i Akershus	106,0	219 689	27 820	28 430
Henie Onstad Kunstsenter	20,3	178 419	12 410	12 680
Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ¹	178,5	635 680	312 900	324 160
Norsk Folkemuseum	241,1	558 788	153 700	164 980
Norsk Teknisk Museum	57,3	288 121	31 070	31 750
Oslo Museum	59,0	128 773	12 770	13 050
Anno museum	130,1	269 157	62 240	63 600
Gudbrandsdalsmusea	14,8	70 300	4 540	4 640
Lillehammer museum ²	87,8	202 939	64 300	59 560
Mjøsmuseet	22,4	64 144	9 230	9 430
Randsfjordmuseene	23,0	24 216	7 380	7 540
Valdresmusea	18,6	48 194	10 170	10 390
Blaafarveværket	45,2	134 562	9 840	10 050
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	15,7	43 196	7 700	7 870
Norsk Bergverksmuseum	21,8	59 379	15 970	16 320
Buskerudmuseet	76,0	111 575	21 570	22 040
Preus museum	10,8	14 115	11 860	12 120
Vestfoldmuseene	72,1	130 169	31 560	32 250
Norsk Industrierbeidermuseum	38,3	85 443	18 650	19 060
Telemark Museum	39,9	111 358	13 760	14 060
Vest-Telemark Museum	19,6	30 190	6 780	6 930
Aust-Agder museum og arkiv	56,3	48 784	21 520	21 990
Næs Jernverksmuseum	8,0	17 591	2 410	2 465
Sørlandets Kunstmuseum	13,0	26 060	9 440	11 640
Vest-Agder-museet	53,3	104 509	17 960	22 350
Dalane Folkemuseum	14,0	25 053	4 590	3 665
Haugalandmuseene	18,9	31 996	5 540	5 660
Jærmuseet	81,7	258 904	22 360	18 755
Museum Stavanger	55,4	184 684	19 480	19 900
Ryfylkemuseet	19,8	18 017	5 890	6 020
Baroniet Rosendal	22,2	66 208	1 390	1 425
Bergens Sjøfartsmuseum	12,4	24 276	2 580	2 640

Museum	Årsverk 2016	Besøk 2016	Bevilget 2017	Forslag 2018
Bymuseet i Bergen	63,7	173 208	17 600	17 980
Hardanger og Voss museum	61,4	46 917	15 450	10 670
KODE Kunstmuseer og komponisthjem	71,5	219 875	23 350	25 860
Museum Vest	42,5	174 561	9 510	9 720
Museumssenteret i Hordaland	41,5	25 997	11 610	11 860
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	15,8	21 316	6 640	6 785
Sunnhordland Museum	10,4	22 943	3 090	3 160
Musea i Sogn og Fjordane	53,1	64 028	35 510	36 290
Kulturkvartalet	7,8	34 829	7 220	7 380
Nordmøre museum	35,0	72 217	8 560	8 745
Nynorsk kultursentrum	21,3	40 194	19 630	20 060
Romsdalsmuseet	23,3	106 015	8 860	9 055
Sunnmøre Museum	31,1	101 389	15 210	15 540
Museene i Sør-Trøndelag	199,1	275 619	119 790	123 380
Museet Midt	42,5	82 702	11 580	11 830
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	67,4	151 979	24 210	24 740
Helgeland Museum	53,1	79 847	16 760	17 120
Museum Nord	57,7	216 633	20 500	20 950
Norsk Luftfartsmuseum	28,7	58 255	13 090	13 370
Nordlandsmuseet	42,2	84 553	15 850	16 190
Midt-Troms Museum	21,8	30 766	4 410	4 505
Nordnorsk Kunstmuseum	10,7	70 359	21 970	22 450
Nord-Troms Museum	11,0	16 132	4 010	4 100
Perspektivet Museum	8,3	26 671	3 500	3 580
Sør-Troms Museum	27,8	41 832	10 270	10 495
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	20,6	27 159	5 630	5 755
Varanger museum	32,1	62 086	13 470	13 770
Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum	23,0	51 817	3 580	3 660
Svalbard Museum	9,0	45 164	1 810	1 850
Sum	2857,0	6 773 155	1 476 690	1 509 860

¹ Museet hadde et totalt besøk på 652 338 i 2016. Besøketallet i tabellen (635 680) er oppgitt med fratrukk av besøkende i andre museer hvor vandreutstillingen i regi av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har vært vist i løpet av 2016; dette for å unngå dobbelrapportering.

² Tall for Lillehammer museum og Lillehammer Kunstmuseum er i tabellen uopførte samlet.

Rapport 2016

Det nasjonale museumsnettverket

Museene i det nasjonale nettverket rapporterer på overordnede mål for de fire områdene: fornying, forvaltning, forskning og formidling. Denne rapporten er basert på innsendte rapporter og statistikk fra museene¹ på Kulturdepartementets budsjett. Samlet sett viser rapportene at bevilgningen til museene er disponert i samsvar med målene. Tall for hele museumssektoren i Norge blir publisert av Statistisk sentralbyrå og Norsk kulturråd.

Fornyning

Museene definerer samfunnsrollen ulikt. I perioden 2015–2017 har Norsk kulturråd utlyst prosjektmidler til Program for museenes samfunnsrolle; demokrati, menneskerettigheter og refleksjon. I 2016 ble ukeskurset Det relevante museum arrangert i Trondheim for fjerde gang, med vel 70 deltakere fra 32 institusjoner. Museene er viktige forvaltere og formidlere av immateriell kultur. Mange museer arbeider med å videreføre handlingsbåren kunnskap, og noen av museene har opparbeidet ettertraktet antikvarisk kompetanse.

Formidling

Museene på Kulturdepartementets budsjett hadde nesten 7,1 millioner besøkende i 2016. Det vil si at den positive trenden for besøksutvikling har fortsatt med en økning på vel 6 pst. fra året før. I den siste femårsperioden har samlet besøk steget med 11 pst. og i forhold til 2006 med nærmere 26 pst.

Museene hadde høy formidlingsaktivitet også i 2016. Omfanget av formidlingsaktiviteter og produserte utstillinger ligger på omtrent samme nivå som tidligere. Det ble rapportert om 2 200 utstillinger i 2016, av disse var 750 nye. Museene er betydningsfulle arenaer i lokalmiljøet og tilbyr også et bredt spekter av aktiviteter og publikumsarrangementer, bl.a. om lag 5 400 åpne møter og 1 600 konserter.

Mange museer har arbeidet systematisk med egen formidlingskoordinator, og 73 pst. av museene har formidlingsplan. 75 pst. av museene rapporterer også om særskilt plan for formidling til barn og unge, som er mange museers hovedmålgruppe. I 2016 utgjorde denne målgruppen 24 pst. av besøket. Blant museene oppgir 38 pst. å ha hatt internettbasert pedagogisk opplegg for barn og unge i 2016. Museene hadde også et variert tilbud på ulike formidlingsplattformer og til mange målgrupper. Mange museer har redesignet eller lansert nye nettsider i 2016, der hovedvekten fremdeles ligger på presentasjoner av museets tilbud og arrangementer. Omtrent alle museene er aktive på sosiale media, som er blitt en viktig og strategisk kanal for museenes kommunikasjon og informasjon om utstillinger og arrangementer.

Flere museer har offensive strategier og målformuleringer om økt digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingene. DigitaltMuseum er museenes felles publiseringskanal og leverer samtidig innhold til flere digitale tjenester. I 2016 var det ca. 1,8 millioner besøk på dette nettstedet.

2016 var det siste året med tilnærmet full utstillingsvirksomhet i Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Fram til 2020 er museets prioriterte oppgaver å forberede flytting og utvikle innhold i det nye Nasjonalmuseet på Vestbanen. Aktivitetene i eksisterende arenaer i Oslo vil suksessivt trappes ned. I det landsdekkende programmet omlegges aktivitetene, med en reduksjon i antall vandretstillinger og en økning i kurs- og kompetansetilbudet.

Forvaltning

Rapporteringen viser at museene får stadig bedre grep om forvaltningen av samlingene. I 2016 hadde 69 pst. av museene planer for bevaring av samlingene for alle museets avdelinger, og 79 pst. hadde planer for katalogisering. Museene satser på å innhente etterslep innen bevaring og dokumentasjon. 72 pst. av museene har innsamlingsplaner, og mange museer arbeider med fellesløsninger for samlingsforvaltning.

Vedlikehold av bygninger, anlegg og fartøy er en betydelig utfordring. Norsk kulturråd etablerte i 2015 et treårig program for samlingsforvaltning. Fra regjeringens tiltakspakke for økt sysselsetting fikk 13 museer i Rogaland og Hordaland i 2016 engangstilskudd til vedlikehold av kulturhistoriske bygninger.

Gjennom rådgivning, veiledning og utvikling av standarder arbeides det med å profesjonalisere og heve kvaliteten på museenes bygnings- og samlingsforvaltning. Norsk kulturråd publiserte i 2016 SPECTRUM – standard for samlingsforvaltning samt Vurdering av samlinger – veiledning for vurdering av kunst- og kulturhistoriske samlinger.

Museene oppgir at oppbevaringsforholdene for 63 pst. av de kunsthistoriske og 57 pst. av de kulturhistoriske gjenstandene er tilfredsstillende eller svært gode. Tilsvarende tall for det fotografiske materialet er 60 pst. Museene forvalter i tillegg store arkivsamlinger, men det er store etterslep i katalogiseringen av dette materialet. Museene synes imidlertid å få stadig bedre oversikt også på dette området. Det er en positiv tendens i arbeidet med å digitalisere museenes samlinger, selv om det gjenstår et betydelig arbeid. 66 pst. av museene oppgir at de har vedtatte planer for sikring. Også i 2016 var det en markant økning i antall søknader til den statlige ordningen for sikringsmidler til museene.

Mange museer prioriterer sikringsarbeidet. Norsk kulturråd har også de siste årene satset på å styrke museenes kompetanse på kunnskapsbasert sikringsarbeid gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser. Selv om museumsstatistikken viser stabilt lave tall for tilfeller av brann og tyveri, er det behov for videre satsing på sikringsområdet.

Forskning

Museene løfter fram forskning som en viktig kjerneoppgave. For 2016 oppgav 56 pst. av museene at de hadde forskningsplan. Det er et hovedinntrykk at de fleste museene arbeider for å styrke forskningskompetansen, og det rapporteres om 277 ansatte med forskningskompetanse. Flere museer rapporterer om at det tilrettelegges for at ansatte kan arbeide med PhD-prosjekter, og antallet ansatte med doktorgrad ved museene er stigende. Rapporteringen fra museene viser at stadig flere museer har planer og strategier for å løfte den vitenskapelige kompetansen i institusjonene. Mange museer arbeider tett med andre forskningsmiljøer, og antallet formaliserte FoU samarbeid var om lag 100 i 2016. Flere forsknings- og kunnskapsproduserende prosjekter fikk programmidler fra Norsk kulturråd i 2016.

Museers inntekter og utgifter

Økonomi

Tabell 4.12 Fordeling av museenes totale inntekter i 2014–2016

Inntektstype	Pst. av totale inntekter 2014	Pst. av totale inntekter 2015	Pst. av totale inntekter 2016
Egeninntekter	24,6	25,8	24,5
Tilskudd fra Kulturdepartementet	46,1	45,7	46,3
Samlet regionalt tilskudd	23,9	23,4	23,1
Annet offentlig tilskudd	5,4	5,1	6,1

Museenes totale inntekter i 2016 utgjorde om lag 3,4 mrd. kroner. Samlet sett har fordelingen mellom de ulike inntektstypene vært ganske stabil den siste treårsperioden. Gaver og sponsorinntek-

ter utgjorde om lag 94 mill. kroner (11 pst.) av de totale egeninntektene. De fleste museene tar inngangspenger, selv om enkelte grupper besøkende slipper gratis inn.

Tabell 4.13 Fordeling av museenes totale kostnader i 2014–2016

Kostnadstype	Pst. av totale kostnader 2014	Pst. av totale kostnader 2015	Pst. av totale kostnader 2016
Lønns- og pensjonskostnader	53,7	53,2	51,2
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	15,9	17,1	17,4
Varer og tjenester, andre driftskostnader	28,6	27,7	29,1
Avskrivninger	1,8	2,0	2,3

Museenes totale kostnader utgjorde omtrent 3,3 mrd. kroner i 2016. Lønns- og pensjonskostnader har gått litt ned fra året før, men utgjør sammen

med drift og leie av lokaler om lag 70 pst. av museenes utgifter. I perioden 2009–2016 har kostnadsfordelingen vært ganske stabil.

Kap. 329 Arkivformål

(1 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsutgifter	356 087	359 478	378 037
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	24 841	17 955	18 440
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 637	8 645	8 818
78	Ymse faste tiltak	8 277	8 410	8 595
	Sum kap. 0329	397 842	394 488	413 890

Mål for 2018

Følgende mål er lagt til grunn for bevilgningene under kapitlet: – nasjonens arkiver representerer en helhetlig dokumentasjon av samfunn og kultur – velfungerende dokumentasjonsforvaltning i offentlig sektor med effektiv dokumentfangst – sterke og synlige arkivinstitusjoner og fagmiljøer i alle deler av landet – avleverte arkiver er bevart og tilgjengeliggjort uavhengig av lagringsmedium og format.

Budsjettforslag 2018

Post 01 Driftsutgifter

Nasjonalbiblioteket og Arkivverket er kulturarvsinstitusjoner med ansvar for store samlinger. Kulturdepartementet har derfor bedt de to virksomhetene om å samarbeide om gjensidig utnyttelse av kompetanse og ressurser. Arkivverket mangler magasinkapasitet for papirbaserte arkiv. For å avlaste kapasiteten i Arkivverkets magasiner vil en del arkivmateriale flyttes til Nasjonalbibliotekets anlegg i Mo i Rana, der en har tilgang til lokaler for midlertidig lagring i påvente av ferdigstilling av nytt arkivmagasin i 2021. En del av arkivene som flyttes, vil også kunne digitaliseres i Nasjonalbibliotekets digitaliseringsanlegg. Det foreslås derfor at bevilgningen til Arkivverket økes med 5 mill. kroner til dette. Dermed kan avleveringsstoppen oppheves. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 01.

Annet

Museumssektoren

Museenes bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Museumssektoren forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg. Museene rapporterer om ca. 5 000 kulturhistoriske bygninger i 2016. Udekte behov for vedlikehold av bygninger, anlegg og fartøy er en betydelig utfordring for museene. Norsk kulturråd forvalter tilskuddsordningen for sikringstiltak ved museene. Over ordningen ble det i 2016 innenfor en ramme på 12,5 mill. kroner gitt tilskudd til 35 ulike museer. Det gis tilskudd til å forebygge ødeleggelser ved blant annet brann, tyveri, hærverk og naturskade.

Klima- og miljødepartementet

Tabell 7.14 Resultatområde under programkategori 12.30

Resultatområdet	Nasjonale mål
Kulturminne og kulturmiljø	<ul style="list-style-type: none"> - Eit mangfald av kulturminne, kulturmiljø og landskap¹ skal takast vare på som grunnlag for kunnskap, oppleving og bruk - Kulturminne, kulturmiljø og landskap¹ skal gjennom heilskapleg samfunnsplanlegging medverke til berekraftig utvikling - Alle skal ha høve til å engasjere seg og ta ansvar for kulturminne, kulturmiljø og landskap¹

¹ Landskap er forstått som eit område der samspelet mellom natur og kultur er med på å gi det særpreget det har. Måla på dette resultatområdet knyter seg til den kulturhistoriske dimensjonen i landskapet

	Mill. kroner		
	Saldert budsjett 2017	Gul bok 2018	Endring i pst.
<i>Programområde 12 Klima og miljø</i>			
12.10 Fellesoppgaver, forskning, internasjonalt arbeid m.m.	1 385,3	1 967,1	42,0
12.20 Klima, naturmangfold og forurensning	4 750,2	4 182,4	-12,0
12.30 Kulturminner og kulturmiljø	754,3	726,4	-3,7
12.60 Nord- og polarområdene	407,4	392,2	-3,7
12.70 Internasjonalt klimaarbeid	3 081,8	3 184,8	3,3
Sum Klima- og miljødepartementet	10 379,0	10 452,8	0,7

Det vil i løpet av hausten 2017 bli utvikla indikatorar for dei tre nasjonale måla, som skal takast i bruk frå og med 2018. Dei nye nasjonale måla med indikatorar vil vere grunnlag for rapportering i Miljøstatus.no.

I St. meld. nr. 16 (2004–2005) *Leve med kulturminner* vart det lagt fram ein opptrappingsplan for å nå dei førre nasjonale miljømåla om at freda kulturminne skal setjast i stand til ordinært vedlikehaldsnivå. I oppfølginga av meldinga har Klima og miljødepartementet organisert arbeidet i ti bevaringsprogram. I Meld. St. 35 (2012–2013) *Framtid med fotfeste* som blei behandla i juni 2013, heldt eit samla Storting ved lag ambisjonane og måla frå *Leve med kulturminner*. Oppfølginga av arbeidet med bevaringsprogramma er framleis like viktig sjølv om dei føreslåtte nye nasjonale miljømåla for kulturminnefeltet ikkje lengre er knytte direkte opp mot årstal og eit fastsett tidsperspektiv.

I statsbudsjettet for 2016 varsla Klima- og miljødepartementet at dei ti bevaringsprogramma ville bli gjennomgått som følgje av eit stort og aukande etterslep på fleire av bevaringsprogramma. Det er store variasjonar mellom programma som gjer at 2020-måla ikkje vil bli nådd for enkelte av dei.

Kunnskapsløftet vart i hovudsak fullført i 2017 med unntak av delprosjektet Kulturminner i kommunene som blir ført vidare. Mange kommunar har oppdatert oversikt over eigne

verneverdige kulturminne og kulturmiljø. Rundt 300 kommunar har no vedteke eller er i gang med å utarbeide kulturminneplan. Gjennom satsinga kunnskapsløftet, som skjer i regi av Riksantikvaren, vil fleire kommunar få betre kunnskap om dette, og tapet av verneverdige kulturminne og -miljø kan reduserast.

Som oppfølging av Meld. St. 35 (2012–2013) *Framtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken* har Klima- og miljødepartementet sett i gang ei mangeårig satsing for oppfølging av verdsarvkonvensjonen med sikte på å auke kunnskapen om verdsarvkonvensjonen og styrkje den lokale forankringa ved blant anna å etablere verdsarvsenter ved dei norske verdsarvområda. Arbeidet med ein prioriteringsplan som vil bli lagt til grunn for den vidare framdrifta for arbeidet i perioden 2017–2026 vart slutført hausten 2017. Så langt er det etablert verdsarvsenter ved fem av dei norske verdsarvområda; Bergkunsten i Alta, Vestnorsk fjordlandskap/Geiranger, Vegaøyan verdsarva, Røros bergstad og Circumferensen og industriarv Rjukan–Notodden. Klima- og miljødepartementet medverkar i eit internasjonalt samarbeid gjennom ei seksårig programsamarbeidsavtale (2016–2021) med IUCN og ICCROM om kapasitetsbygging under verdsarvkonvensjonen.

Kulturminnefondet har i 2016 fordelt 73,7 mill. kroner til 621 tiltak, som medverkar til at eit mangfald av kulturminne og kulturmiljø kan nyttast som grunnlag for framtidige opplevingar, kunnskap, utvikling og verdiskaping.

Riksantikvarens bystrategi 2017–2020

Dei fleste norske byar og stader har ein struktur – planlagt eller ikkje – som er prega av behov og ønskjer frå tidlegare tider. Det gjeld anten dei som opphavelg kan sporast tilbake til mellomalder eller seinare. Både dei enkelte kulturminna og samansette kulturmiljø medverkar sterkt til lokalt særpreg og attraktivitet. Riksantikvarens bystrategi 2017–2020 vil vere eit hjelpemiddel ved forvaltning av historiske bymiljø.

Regionreforma vil få stor konsekvens for korleis kulturminneforvaltinga arbeider i framtida. Fleire førstelinjeoppgåver som i dag blir løyste av Riksantikvaren, skal etter 2020 løysast av den regionale kulturminneforvaltinga.

Kunnskapsløftet

Regjeringa er oppteken av at det blir utvikla eit modernisert og digitalisert forvaltings- og saksbehandlingssystem som sikrar likebehandling, standardisering, forenkling og effektivisering av arbeidsprosessar på tvers av forvaltingsnivåa. Dette blir derfor særskilt viktig for klargjeringa til gjennomføringa av regionreforma. Hovudsatsinga i 2018 vil vere å følge opp og implementere resultatane frå prosjektperioden blant anna ved å utvikle vidare kulturminneportalen, eit digitalt verktøy som vil gjere det mogleg å gjere informasjon frå forskjellige kjelder tilgjengeleg i same brukarsnitt for regional og lokal forvaltning og eigarar av kulturminne.

Samiske bygningar

Ca. 1200 samiske bygningar i dei 5 nordlegaste fylka har vorte besøkt, og 800–1000 av desse er registrert som automatisk freda i Askeladden. Sidan 2012 har 2 mill. kroner årleg vore øyremerkte sikring og istandsetjing av dei freda samiske bygningane. Tek ein i betraktning at denne bygningsmassen først er ferdig registrert i 2017, og dei relativt låge årlege tilskota, er det lang veg å gå før dei freda samiske bygningane får eit tilstandsnivå som er tilstrekkeleg.

Kap. 1429 Riksantikvaren

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsutgifter	130 893	146 463	145 383
21	Spesielle driftsutgifter	39 878	51 243	36 829
22	Bevaringsoppgåver, <i>kan overføres</i>	23 249	24 304	24 182
50	Tilskot til samisk kulturminnearbeid	3 471	3 541	3 523
60	Kulturminnearbeid i kommunane	2 116	4 116	8 716

170

Prop. 1 S Klima- og miljødepartementet

2017–2018

(i 1 000 kr)

Post	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
70	Tilskot til automatisk freda og andre arkeologiske kulturminne, <i>kan overføres</i>	32 156	33 564	33 164
71	Tilskot til freda kulturminne i privat eige, kulturmiljø og kulturlandskap, <i>kan overføres</i>	115 025	147 015	142 015
72	Tilskot til tekniske og industrielle kulturminne, <i>kan overføres</i>	50 237	56 545	51 545
73	Tilskot til bygningar og anlegg frå mellomalderen og brannsikring, <i>kan overføres</i>	52 028	45 952	45 952
74	Tilskot til fartøyvern, <i>kan overføres</i>	98 258	61 883	61 883
75	Tilskot til fartøyvernsenter, <i>kan overføres</i>	10 050	15 757	15 757
77	Tilskot til verdiskapingsarbeid på kulturminneområde, <i>kan overføres</i>	4 808	8 000	8 000
79	Tilskot til verdsarven, <i>kan overføres</i>	44 324	52 036	57 036
	Sum kap. 1429	606 493	650 419	633 985

Post 50 Tilskot til samisk kulturminnearbeid

Mål

Å setje i stand og synleggjere samiske kulturminne og kulturmiljø.

Kriterium for måloppnåing

- Tal på registrerte, freda, samiske kulturminne i privat eige i kulturminnedatabasen Askeladden.
- Tal på freda, samiske bygningar i privat eige med ordinært vedlikehaldsnivå.
- Opplysningar om tiltak retta mot freda, samiske kulturminne. Tildelingskriterium

Målgruppa er private eigarar av samiske kulturminne og kulturmiljø. Midlane blir tildelte større vedlikehalds- og restaureringsarbeid, men går òg til skjøtsel, sikring, istandsetjing og formidling, etter søknad til Sametinget.

Rapport 2016

Sametinget rapporterer til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for denne posten.

Post 60 Kulturminnearbeid i kommunane

Kulturminnepolitikken skal forvalte dei kulturhistoriske verdiane som eit kulturelt og miljømessig ressursgrunnlag for morgondagens samfunn.

I alt har no 300 kommunar fått støtte i arbeidet med kulturminneplanar, og ca. 100 kommunar er ferdige med å utarbeide slike. Delprosjektet vil halde fram til 2020, med mål om at 90 prosent av landets kommunar innan 2020 har utarbeidd kulturminneplan.

I 2016 omfatta bevaringsprogrammet for tekniske og industrielle kulturminne 15 prioriterte anlegg. Det vart det gitt 49 mill. kroner til istandsetjing, forvaltning, drift og vedlikehald av dei 15 anlegga i bevaringsprogrammet tekniske og industrielle kulturminne. Tilskotsfordelinga til bevaringsprogrammet har fram til i dag hatt ein positiv effekt for å nå målsetjinga om normalt vedlikehaldsnivå, og ti av dei 15 anlegga hadde status som ferdigstilte ved utgangen av 2016. Folldal gruver ble ferdigstilt i 2016.

Rapport 2016

Av dei ti byantikvarstillingane vart stillingane i Odda og Lærdal avvikla etter to år (hausten 2016) av økonomiske grunnar i kommunen.

Post 72 Tilskot til tekniske og industrielle kulturminne, kan overførast

5 mill. kroner er overførte til post 79 for å styrkje arbeidet med verdensarv.

Målet med bevaringsprogrammet for tekniske og industrielle kulturminne er å setje i stand og vedlikehalde dei prioriterte tekniske og industrielle anlegga. Med dette er meint normalt vedlikehaldsnivå innanfor definert omfang. Av dei 15 anlegga i bevaringsprogrammet er 11 istandsatt. For å styrkje kompetansen innan forvaltning, drift og vedlikehald, og medverke til nettverksbygging, samarbeid og auka kunnskap omkring denne typen kulturminne, arrangerer Riksantikvaren eit årleg fagseminar for dei prioriterte anlegga. Det er ei målsetjing at dette forumet blir ført vidare og utviklast.

Rapport 2016

I 2016 omfatta bevaringsprogrammet for tekniske og industrielle kulturminne 15 prioriterte anlegg. Det vart det gitt 49 mill. kroner til istandsetjing, forvaltning, drift og vedlikehald av dei 15 anlegga i bevaringsprogrammet tekniske og industrielle kulturminne. Tilskotsfordelinga til bevaringsprogrammet har fram til i dag hatt ein positiv effekt for å nå målsetjinga om normalt vedlikehaldsnivå, og ti av dei 15 anlegga hadde status som ferdigstilte ved utgangen av 2016. Folldal gruver ble ferdigstilt i 2016. For å sikre framdrift i måloppnåinga har Riksantikvaren i 2016 utarbeidd indikatorar for måloppnåing og anlegga har sett i gang arbeidet med å utarbeide verksemdsplanar med kostnadsberekning. I 2016 førte Riksantikvaren vidare fagseminaret «Industrialleggas Fellesråd», og eit nytt fagseminar er under planlegging i Bergen hausten 2017.

Tabell 7.19 Tilskot til tekniske og industrielle kulturminne 2016

Anlegg	Tilskot FDV	Tilskot istandsetjing	Sum total
<i>Anlegg i bevaringsprogrammet</i>			
Atlungstad Brenneri	1 365 584	2 508 509	3 874 093
Bredalsholmen Dokk	2 051 334	2 277 000	4 328 334
Fetsund lenser	3 047 501	95 000	3 142 501
Folldal Gruver	2 247 500	3 820 000	6 067 500
Haldenkanalen	1 728 000	–	1 728 000
Kistefos Træsliperi	1 114 834	–	1 114 834
Klevfos Cellulose- og Papirfabrik	908 102	380 000	1 288 102
Neptun sildeoljefabrikk	2 017 999	–	2 017 999
Næs jernverksmuseum	1 244 617	19 800	1 264 417
Odda smelteverk	2 737 143	–	2 737 143
Rjukanbanen	3 165 000	6 527 826	9 692 826
Salhus tricotagefabrik	2 085 134	1 094 397	3 179 531
Sjølingstad Uldvarefabrik	1 862 490	2 575 231	4 437 721
Spillum dampsgag & høvleri	2 446 667	–	2 446 667
Tyssedal kraftverk	1 695 000	–	1 695 000
<i>Sum anlegg i bevaringsprogrammet</i>	<i>29 716 905</i>	<i>19 297 763</i>	<i>49 014 668</i>
<hr/>			
Anlegg	Tilskot FDV	Tilskot istandsetjing	Sum total
<i>Anlegg utanfor bevaringsprogrammet</i>			
Gloster Gladiator 423	–	25 000	25 000
Vigsnes Gruveområde	–	2 500 000	2 500 000
<i>Sum anlegg utanfor bevaringsprogrammet</i>	<i>–</i>	<i>2 525 000</i>	<i>2 525 000</i>
<i>Sum total</i>	<i>29 716 905</i>	<i>21 822 763</i>	<i>51 539 668</i>

Post 73 Tilskot til bygningar og anlegg frå mellomalderen og brannsikring, kan overførast

Tilskotsordninga er knytt til dei fire bevaringsprogramma: stavkyrkjer, ruinar, freda bygningar i privat eige, brannsikring av tette trehusmiljø og stavkyrkjer.

Mål

Dei 28 stavkyrkjene blei ferdigstilte i 2015 slik at dei no har oppnådd eit ordinært vedlikehaldsnivå. Frå 2016 vil fortløpande vedlikehald og tjærebreiing av stavkyrkjene bli prioritert. Prioriterte ruinar og profane bygningar frå mellomalderen skal ha eit ordinært vedlikehaldsnivå innan 2020. Bevaringsprogrammet for brannsikring har som mål at branntilløp og brann i stavkyrkjer, og brannspreiing mellom hus i tette trehusmiljø, skal unngåast.

Kriterium for måloppnåing

– Tiltak retta mot stavkyrkjer, profane bygningar og prioriterte ruinar frå mellomalderen, og

opplysningar om tilstandane til desse kulturminna.

– Brannsikringstiltak i stavkyrkjer og tette trehusmiljø.

– Eventuell brann eller branntilløp i stavkyrkjer og om tilfelle av brannspreiing mellom hus i tette trehusmiljø.

Tildelingskriterium

Målgruppa er eigarar og forvaltarar av automatisk freda bygningar og anlegg frå mellomalderen og eigarar av utvalde tette trehusmiljø. Midlane skal gå til vern, sikring og beredskapsarbeid. Dette inkluderer brannsikringstiltak, vedlikehaldsprogram for stavkyrkjene og sikring av verdifull kyrkjekunst i desse kyrkjene.

Rapport 2016

Det er brukt 11,9 mill. kroner til bevaringsprogrammet for ruinar (ruinprosjektet) i 2016. Då er det utført arbeid på 21 anlegg. Overordna for FOU-oppgåvene er supplering og forbetring av datagrunnlaget i Askeladden. Undersøking av ruinområda med geofysiske metodar (georadar) og oppmåling er derfor viktige oppgåver.

Tilskot til hus frå mellomalderen blir òg tildelt frå denne posten. Istandsetjing av desse inngår i bevaringsprogrammet for freda bygningar i privat eige. I 2016 har Riksantikvaren gitt tilskot til 21 bygningar. Alle 254 mellomalderhus med unntak av 2 bygningar, er pr. 2016 tilstandsregistrerte og innførte i Askeladden.

Post 77 Tilskot til verdiskapingsarbeid på kulturminneområdet, kan overførast

Mål

Kulturminne og kulturmiljø skal takast i bruk i utvikling av lokalsamfunn og som grunnlag for miljøvis, økonomisk, sosial og kulturell utvikling.

Rapport 2016

I tråd med Stortingets føresetnader, vart 3 mill. kroner gitt i tilskot til nærings- og lokalsamfunnsprosjektet Vardø Restored. Prosjektet, som starta opp i 2012, er eit samarbeid mellom Varangermusea, Vardø kommune og Finnmark fylkeskommune. Kjernen i prosjektet er samarbeid med næringsaktørar om sikring av kulturminneverdiar og støtte til forretningsutvikling. Formidling og kompetanseheving for handverkarar er òg prioritert. Prosjektet leverer dessutan grunnlagsdokument for arealplanlegging og byutvikling. Prosjektet viser korleis eldsjeler og små kulturnæringsverksemder kan samle både befolkning, andre næringar og styresmakter om felles haldningar til den utviklingskrafta som ligg i kulturarven.

Tabell 7.20 Tilskot til verdiskaping i 2016

Tiltak/område	Tilskot (i 1000 kr)
Pilegrimsleia	1000
Krigsminneprosjekt	700
Vardø Restored	3000
Sum	4700

Post 79 Tilskot til verdsarven, kan overført

Budsjettet er styrkt med 5 mill. kroner i 2018.

Mål

Områda på Unescos verdsarvliste i Noreg skal forvaltast i tråd med forpliktingane i Unescos verdsarvkonvensjon og retningslinjene for oppfølging av konvensjonen.

Rapport 2016

I 2016 vart det over Riksantikvarens budsjett brukt 40,3 kroner på arbeid med verdsarven.

Tabell 7.21 Tilskot til verdsarvområda i 2016

Verdsarvområda	Tilskot (i 1000 kr)
Bryggen i Bergen	13 580 ¹
Røros bergstad og Circumferensen	12 050
Bergkunsten i Alta	3 300
Vegaøyan	900
Vestnorsk fjordlandskap	1 500
Urnes stavkyrkje, omgivnader	406
Struves meridianboge	500
Rjukan-Notodden industriarv	7 833
Verdsarvforum	200
Sum	40 269

¹ Inkl. avslutning av grunnvassprosjektet og MOV av kulturlag.

Kap. 1432 Norsk kulturminnefond

Post	Nemning	(i 1 000 kr)		
		Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
50	Til disposisjon for kulturminnetiltak	87 094	103 898	92 378
	Sum kap. 1432	87 094	103 898	92 378

Post 50 Til disposisjon for kulturminnetiltak

Norsk kulturminnefond er eit forvaltingsorgan med særskilte fullmakter. Midlane skal nyttast til kulturminnetiltak og til drift av administrasjonen og styret.

Den siste brukarundersøkinga viser at 83 prosent av alle søkerane er tilfredse med kontakten med kulturminnefondet, og meiner den faglege oppfølginga av prosjekta som kulturminnefondet tilbyr er svært viktig. Fire av fem prosjekt som har fått tilsegn om midlar ville ikkje vorte realiserte utan støtte frå fondet. Ein kan etter dette grovt sett rekna med at 2000 prosjekt over heile landet neppe hadde blitt sette i stand utan støtte frå kulturminnefondet. Når vi går inn og ser på kor mykje private midlar dei statlege insentiva frå

fondet løyser ut, kjem det fram at i eit gjennomsnittleg prosjekt kjem 28 prosent av midlane frå staten gjennom kulturminnefondet. 72 prosent av det som skal til for å setje objektet i stand, kjem frå eigaren sjølv i form av egne midlar eller eigen innsats på prosjektet. Menon Economics har i evalueringa «Kulturminnefondets samfunnsnytte» funne at for kvar krone som vert løyvd frå Kulturminnefondet vert det brukt 3,5 kroner på istandsetjing av kulturminnet.

Rapport 2016

Det vart brukt 19,5 mill. kroner til drift av Norsk kulturminnefond i 2016. Driftskostnaden pr. søknad går fortsatt ned. Det vart gitt tilsegner på til saman inntil 73,7 mill. kroner, fordelt på 621 søknader. Det kom inn 1116 søknader innan fristen 1. november 2016.

Kulturminnefondet behandlar søknader om strakstiltak og til fag- og handverksseminar fortløpande gjennom året. Samla søknadssum frå private eigarar av verneverdige kulturminne er på 241 mill. kroner. Det har aldri vore større interesse for å søkje kulturminnefondet om støtte til istandsetjing av verneverdige kulturminne.

Kunnskapsdepartementet

Hovedprioriteringer i budsjettforslaget for Kunnskapsdepartementet:

- tidlig innsats i barnehage og skole
- fortsatt satsing på yrkesfagene
- karriereveiledning
- flere studieplasser til fagskoler og IKT-utdanning
- oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Hovudprioriteringar

Høgre utdanning og forskning

Meld. St. 7 (2014–2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015–2024 inneheld forpliktande mål for opptrapping av midlar til vitenskapleg utstyr og laboratorium (forskningsinfrastruktur), rekrutteringsstillingar og tiltak for å sikre god norsk deltaking i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon. Regjeringa foreslår å fullføre opptrappinga til forskningsinfrastruktur gjennom ei auka løyving på 175 mill. kroner til forskningsinfrastruktur i 2018.

Regjeringa foreslår også å fullføre opptrappinga av løyvingane til ordningar som skal sikre god norsk deltaking i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont 2020. I 2018 foreslår regjeringa å auke løyvinga med 78,7 mill. kroner. Med dette er alle opptrappingsplanene frå langtidsplanen oppfylt.

Ei av dei langsiktige prioriteringane i langtidsplanen er å utvikle fleire verdsløiande fagmiljø. Ordninga med senter for framifrå forskning (SFF) er det mest sentrale verkemiddelet for å støtte verdsløiande fagmiljø i Noreg. For å halde oppe innsatsen i senterløyvingane foreslår regjeringa å styrke SFF-ordninga med 45 mill. kroner i 2018. Fri prosjektstøtte (FRIPRO) er eit av dei viktigaste verkemidla for å betre kvaliteten på og gjennomslagskrafta i norsk forskning. For 2018 foreslår regjeringa å auke løyvinga til FRIPRO Toppforsk med 50 mill. kroner.

Regjeringa foreslår 20 mill. kroner til å utvikle ein nasjonal arena for kvalitet i høgre utdanning. Dette er ei oppfølging av Meld. St. 16 (2016–2017) Kultur for kvalitet i høyere utdanning.

Studentvelferd og utdanningsstøtte

Meld. St. 25 (2016–2017) Humaniora i Norge peker på at næringslivet etterlyser fleire kandidatar som kombinerer ingeniør- eller økonomiutdanning med kunnskap om språk og kultur. Departementet ønsker derfor å etablere mastergradsprogram spesielt tilrettelagde for norske studentar i sentrale samarbeidsland. Departementet vil innføre eit nytt stipend som skal stimulere aktuelle kandidatar til å søke seg til slike program.

Forsking

Regjeringa la i 2014 fram ein nasjonal strategi for samarbeidet med EU om forskning og innovasjon. Norsk deltaking skal medverke til auka kvalitet, auka verdiskaping og innovasjonsevne, betre velferd og berekraftig samfunnsutvikling og til å utvikle det norske forskings- og innovasjonssystemet. Strategien har som mål å auke deltakinga blant universitet og høgskolar, forskingsinstitutt, helseføretak, næringsliv og offentleg sektor.

Regjeringa har etablert gode vilkår for norske deltakarar i Horisont 2020, særleg gjennom opptrapping av løyvingane til stimuleringsordningar. I 2017 la regjeringa fram Meld. St. 25 (2016– 2017) Humaniora i Norge, som er den første stortingsmeldinga som går gjennom humaniorafeltet i Noreg på ein heilskapleg måte. Meldinga peiker på at behova for humanistisk kunnskap og kompetanse er store på fleire område og særleg når det gjeld spørsmål knytte til integrering, migrasjon og konflikt, dei store teknologiskifta og klima, miljø og berekraft.

Nærare om budsjettforslaget

Måla for 2018

- Departementet skal ha eit godt kunnskapsgrunnlag for utforminga av kunnskapspolitikken.
- Departementet skal sikre at kunnskapspolitikken blir sett i verk.
- Departementet skal ha ein god dialog med alle relevante aktørar i samfunnet.
- Departementet skal vere førebudd på å handtere alle typar kriser i sin eigen sektor.

Post 71 Tilskott til kunst- og kulturarbeid i opplæringa

Det har over tid blitt oppretta svært mange tilskottspostar under budsjettet til Kunnskapsdepartementet. Departementet foreslår å samle fleire tilskottsordningar på færre budsjettpostar. Tilskott til kunst- og kulturarbeid i opplæringa blir foreslått løyvd over kap. 225 post 75. Endringa påverkar ikkje nivået på tilskottet.

Rapport for 2016

Norsk kulturskoleråd, Fellesrådet for kunstfagene i skolen (FKS) og Samarbeidsforum for estetiske fag (SEF) har i 2016 arbeidd med ei rekke ulike tiltak og satsingar for å betre kvaliteten i kulturskolane og i arbeidet med kunst og kultur i grunnopplæringa. Kvar tilskottsmottakar har fordelt ein del av det tilskottet dei fekk vidare til underliggende medlemsorganisasjonar og prosjekt. Døme på prosjekt som har fått midlar, er Ungdommens musikkmeisterskap (UMM), Kykeliky – kultur for dei yngste, Veslefrikk – ei nasjonal satsing på skapande musikkarbeid med barn og unge og Kunsten i skolen – korleis har den det og korleis kan den vitaliserast?

Budsjettforslag for 2018

Departementet foreslår å flytte løyvinga til kap. 225 post 75. (Grunntilskott).

Post 21 Særskilde driftsutgifter, kan overførast

Andre tiltak

Departementet vil innanfor løyvingsforslaget gi eit tilskott til Norsk Folkemuseum på 1,6 mill. kroner til forvaltning av nettstedet minstemme.no. Forvaltningsansvaret blei flytt frå Senter for IKT i utdanninga til Eidsvoll 1814, som er ei avdeling av Norsk Folkemuseum, 1. august 2016.

Programkategori 07.50 Kompetansepolitikk og livslang læring

Kap. 255 Tilskott til freds- og menneskerettssenter

Post	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	32 070	32 968	33 858
71	Falstadsenteret	18 636	19 158	19 675
72	Stiftelsen Arkivet	26 122	11 434	11 743
73	Nansen Fredssenter	6 040	6 209	6 377
74	Narviksenteret	12 477	6 898	7 084
75	Det europeiske Wergelandsenteret	8 103	8 976	9 218
76	Raftostiftelsen	4 987	5 127	5 265
	Sum kap. 0255	108 435	90 770	93 220

Kunnskapsdepartementet gir tilskott til sju fredsog menneskerettssenter rundt om i landet. Fredsog menneskerettssentera er uavhengige stiftelsar som arbeider med dokumentasjon, forskning på og formidling av områda demokrati, fred og menneskerettar, fangehistorie og folkemord. Det overordna målet med tilskotta under kap. 255 er å bidra til at sentera tilbyr opplæring og formidling særleg retta mot barn og unge. Tilskottsforvaltninga under kapittelet er delegert til Kompetanse Noreg, jf. kap. 256, med unntak av post 75 Det europeiske Wergelandsenteret, som får tilskott direkte frå Kunnskapsdepartementet.

Programkategori 07.60 Høgre utdanning

Utgifter under programkategori 07.60 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
260	Universitet og høgskolar	32 640 915	34 430 342	35 755 567	3,8
270	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studentar	696 638	764 086	851 619	11,5
276	Fagskoleutdanning	68 683	118 460		-100,0
280	Felles einingar	531 694	587 473	577 798	-1,6
281	Felles tiltak for universitet og høgskolar	591 650	593 786	698 598	17,7
	Sum kategori 07.60	34 529 580	36 494 147	37 883 582	3,8

Inntekter under programkategori 07.60 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
3280	Felles einingar	1 127	1 353	1 382	2,1
3281	Felles tiltak for universitet og høgskolar		10	10	0,0
	Sum kategori 07.60	1 127	1 363	1 392	2,1

Hovudprioriteringar for 2018

Regjeringa foreslår 50 mill. kroner til startløyving for livsvitskapsbygget ved Universitetet i Oslo. Regjeringa foreslår 6 mill. kroner for å føre vidare prosjekteringa av brukarutstyr for

nytt utstillingsveksthus ved Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo. Midlane blir foreslåtte over budsjettet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Regjeringa foreslår totalt 50 mill. kroner til planlegging og første fase av prosjektering av ei samla framtidig campusløyising for dNoregs teknisk-naturvitskaplege universitet (NTNU). Av desse midlane er 30 mill. kroner nye til NTNU i 2018.

Regjeringa foreslår 20 mill. kroner til verkemiddel som skal inngå i ein ny nasjonal arena for kvalitet i høgere utdanning. Dette er ei oppfølging av Meld. St. 16 (2016–2017) *Kultur for kvalitet i høgere utdanning*.

Regjeringa foreslår totalt 40 mill. kroner til styrking av yrkesfaga. 9,5 mill. kroner av midlane blir foreslått fordelte over kap. 260 post 50 og skal gå til utvikling og drift av desentralisert yrkesfaglærerutdanning, 30 studieplassar innanfor desentralisert, nettbasert yrkesfaglærerutdanning og fem rekrutteringsstillingar. I tillegg kjem utgifter til utdanningsstøtte over programkategori 07.80 Utdanningsstøtte. Resten av midlane blir foreslått fordelte over programkategori 07.20 Grunnopplæringa.

Tilstandsvurdering

Utdannings- og forskningsmiljø

Mål: Høg kvalitet i utdanning og forskning Regjeringa vil at utdannings- og forskningsmiljøa i Noreg skal ha høg kvalitet, og at fleire norske forskings- og utdanningsmiljø skal hevde seg internasjonalt.

For å følge opp måla i Meld. St. 25 (2016–2017) *Humaniora i Norge* må humanistisk forskning få ein større plass i kunnskapsutviklinga knytt til dei store samfunnsutfordringane. Det blir ei utfordring, både for universitet og høgskolar og for Noregs forskingsråd, å integrere dei humanistiske aspekta både i utdanningsprogram og i meir tverrfaglege forskingsprosjekt.

Humanoria

Det meste av den humanistiske forskinga og utdanninga i Noreg skjer ved universiteta og høgskolane. Meld. St. 25 (2016–2017) *Humaniora i Norge* peiker på at humanistane har kunnskap, dugleikar og verktøy som samfunnet ikkje drar tilstrekkeleg nytte av, jf. Innst. 426 S (2016–2017). *Humaniora* deltar i for liten grad i dei store forskingsprogramma til Noregs forskingsråd og Horisont 2020. Vi treng meir humanistisk forskning og utdanning i Noreg innretta mot å møte dei store samfunnsutfordringane, ikkje minst på dei viktige områda integrering, migrasjon og konflikhtar, dei store teknologiskifta, og klima, miljø og berekraft. Det er fleire humanistiske kandidatar som har vanskar med å få arbeid som samsvarer med kompetansen, enn andre kandidatar med mastergrad, og dei arbeider i større grad ufrivillig deltid. Dei humanistiske fagmiljøa har stort potensial for å delta meir i utviklinga av norsk skole. Sjå òg omtale under programkategori 07.70 Forsking.

Universitetsmusea

Universitetsmusea har eit særskilt ansvar for å sikre den kultur- og naturhistoriske arven gjennom forskning, formidling og forvaltning. Det er spesielt ansvaret for oppgåver knytte til forvaltning av dei store vitskaplege samlingane i naturog kulturhistorie som skil musea frå resten av verksemda ved universiteta. Forskinga ved universitetsmusea, målt i publiseringspoeng, har auka med 30 pst. frå 2010, og alle musea har hatt auke i perioden 2010–16. Publiseringspoeng per faglege årsverk ligg på 1,53 og er høgere enn gjennomsnittet

elles ved universiteta. Omfanget av forskning og vitenskapleg publisering er det som i størst grad skil universitetsmusea frå resten av museumssektoren.

Graden av tilfredsstillande sikring og bevaring varierer mellom universitetsmusea, og fleire museum har framleis utfordringar med blant anna temperatur, fukt, lystilhøve og sikring mot tjuveri, brann og vatnskade. Dei fleste musea rapporterer likevel om uendra eller betra tilhøve frå 2011 til 2016. Musea har betra rutinane og beredskapen sin i perioden. Fleire av utfordringane med sikring og bevaring kan likevel ikkje løysast innanfor den bygningsmassen universitetsmusea rår over i dag. Dette gjeld både magasindelen av musea og utstillingsverksemda.

Strategiar og tiltak

Tilstandsvurderinga av universitets- og høgskolesektoren viser at det er mange positive utviklingstrekk, men at det er behov for strategiar og tiltak for å betre måloppnåinga på fleire av områda. I det følgjande er strategien og tiltaka til regjeringa sett opp etter dei fire hovudmåla for sektoren. Dei ulike tiltaka skal bidra til å nå eitt eller fleire av måla.

Bygg for undervisning og forskning

Regjeringa har gjort vedtak om å starte forprosjektet for nybygg for Tromsø museum – Universitetsmuseet ved Universitetet i Tromsø – Noregs arktiske universitet. Prosjektet har ei arealramme på 19 700 m². Kunnskapsdepartementet har bestemt at museet skal byggjast på Mack-tomta i Tromsø sentrum. Statsbygg vil no arbeide vidare med å prosjektere nybygget.

Kap. 260 Universitet og høgskolar

Universitetsmusea

Dei seks universitetsmusea hadde i 2016 meir enn 1,8 mill. besøkande, noko som er ein auke på seks pst. samanlikna med i 2015. Graden av tilfredsstillande sikring og bevaring varierer blant musea og mellom delar av same museum, og det skjer små forbetringar kvart år. Delen av samlingane som er digitalisert, er om lag den same i 2016 som i 2015. To museumsbygg, naturhistorisk avdeling ved Universitetsmuseet i Bergen og Waldemar C. Brøggers hus (tidlegare Geologisk museum) ved Naturhistorisk museum i Oslo, har vore stengde for rehabilitering i 2016.

Finansieringssystemet for universitet og høgskolar består delvis av resultatbasert utteljing. Resultatbasert utteljing er sett saman av indikatorar med open budsjетtramme og indikatorar med lukka budsjетtramme.

Regjeringa foreslår at løyvinga til Agder naturmuseum under Kulturdepartementet blir overført til Kunnskapsdepartementet og lagt inn i budsjетtramma til Universitetet i Agder. Kunnskapsdepartementet foreslår å auke kap. 260 post 50 med 4 mill. kroner til Universitetet i Agder mot ein tilsvarande reduksjon på kap. 328 post 70 under Kulturdepartementet.

Kap. 280 Felles einingar

Post 51 Drift av nasjonale fellesoppgåver

Kunnskapsdepartementet opprettar frå 1. januar 2018 eit nytt forvaltningsorgan med ansvar for fellestenester for universitet, høgskolar, fagskolar, forskingsinstitusjonar og studentar. Det nye organet vil ta utgangspunkt i dagens BIBSYS og CERES – Nasjonalt senter for felles system og tenester for forskning og studiar og ha hovudkontor i Trondheim.

Rapport for 2016

Kunnskapsdepartementet tildelte til saman 174,6 mill. kroner over denne posten i 2016.

- Artsdatabanken: 27 mill. kroner
- BIBSYS: 3,6 mill. kroner
- CRISStin: 25,7 mill. kroner
- Noregsuniversitetet: 25,3 mill. kroner
- Program for kunstnarleg utviklingsarbeid: 38,9 mill. kroner
- FSAT: 38,2 mill. kroner
- Nasjonalt senter for realfagsrekruttering: 15,7 mill. kroner

Budsjettforslag for 2018

Kunnskapsdepartementet foreslår ei samla løyving på 85,5 mill. kroner over kap. 280 post 51. Av desse midlane er 73,5 mill. kroner til vidareføring av løyvinga til dagens CERES og BIBSYS. Budsjettforslaget inneber følgande som resultat av endringar i den sentrale forvaltninga av kunnskapssektoren:

- 25,9 mill. kroner til dagens NUV blir overførte til kap. 280 post 50
- 25,4 mill. kroner til dagens PKU blir overførte til kap. 280 post 50, og 14,4 mill. kroner blir overførte til kap. 260 post 50
- 16 mill. kroner til Nasjonalt senter for realfagsrekruttering blir overførte til kap. 260 post 50 og lagde inn i rammeløyvinga til NTNU
- 28,6 mill. kroner til Artsdatabanken blir overførte til nytt kap. 1411 Artsdatabanken under budsjettet til Klima- og miljødepartementet

Som del av løyvinga på posten foreslår departementet 12 mill. kroner til tiltak for open tilgang til offentleg finansiert forskning. Satsinga vil styrke arbeidet med å innføre eit heilskapleg system for forskning som blir publisert innanfor alle fagområde, innlemme forskning frå arkiv, bibliotek og museum i Norsk Vitenskapsindeks (NVI), og etablere ei internasjonal løysing for unik digital forskar-ID i Noreg. Vidare vil satsinga bidra til å støtte eit nasjonalt universitets- og høgskolekonsortium for innkjøp av opne, norske tidsskrift innanfor humaniora og samfunnsfag, som dagens CERES skal administrere og forhandle fram som ei prøveordning for perioden 2018–20.

Kap. 281 Felles tiltak for universitet og høgskolar

Mål for 2018

- høg kvalitet i utdanning og forskning
- forskning og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling
- god tilgang til utdanning
- effektiv, mangfaldig og solid høgare utdanningssektor og forskingssystem

Rapport for 2016

Departementet tildelte 287,5 mill. kroner i 2016 over kap. 281 postane 01 og 70. Av desse var 218,2 mill. kroner utbetalte over post 01 og 69,2 mill. kroner utbetalte over post 70.

Rapporteringa er ordna etter dei fire måla for politikkområ- det for høgare utdanning og forskning.

Post 50 Tilskott til Noregs forskingsråd

Mål for 2018

God forskings-, utdannings- og innovasjonsverksemd og styrkt samspel mellom institusjonane og arbeidslivet.

Rapport for 2016

Kunnskapsdepartementet tildelte 167,6 mill. kroner over kap. 281 post 50 til følgende program gjennom Noregs forskingsråd:

- Strategiske høgskoleprogram (SHP)
- Verkemiddel for regional FoU og innovasjon (VRI)
- Forsking for forskings- og innovasjonspolitik (FORINNPOL)
- Forskingsbasert nyskaping (FORNY2020)
- HELSEVEL
- Program for forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT)
- Forskarskolane i arkeologi og biosystematikk ved universitetsmusea (UNI-MUSEER)
- Rekrutteringsstillinger til ordningane for nærings-ph.d. og offentleg sektor-ph.d.
- Ordning for forskingsinstitutta til fusjonar og samarbeid

FINNUT har bidratt til å auke forskarkompetansen i utdanningssektoren, og det er god rekruttering til forskning på området. Dei to forskarskolane under UNI-MUSEER har bidratt til å styrke rekrutteringa og auke kvaliteten på doktorgradsutdanningane ved universitetsmusea. Gjennom ordningane for nærings-ph.d. og offentleg sektor-ph.d. blei det tildelt 79 nye rekrutteringsstillinger i 2016.

Det er stor interesse for ordningane, og dei bidrar til ny kunnskap, auka kompetanse og meir samarbeid mellom offentleg sektor, næringslivet og universitets- og høgskolesektoren. Ordninga med offentleg sektor-ph.d. er tatt i bruk i både statleg og kommunal sektor.

Det blei tildelt 10 mill. kroner til ei ordning der forskingsinstitutta kan søke om midlar i Noregs forskingsråd til fusjonar og tettare samarbeid mellom institusjonar i institutt-, universitets- og høgskolesektoren og innanfor instituttsektoren.

Budsjettforslag for 2018

Kunnskapsdepartementet foreslår ei samla løyving på 223,8 mill. kroner over kap. 281 post 50. Etter at Strategiske høgskoleprosjekt (SHP) er avslutta, blir satsinga PROFESJON etablert frå 2018 for å styrke kvaliteten i utvalde profesjonsutdanningar. FINNUT, HELSEVEL, FORNY2020, FORINNPOL og UNI-MUSEER blir førte vidare. Departementet foreslår ei reduksjon på 8,7 mill. kroner på posten for auka handlingsrom til andre tiltak.

Programkategori 07.70 Forsking

Utgifter under programkategori 07.70 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
283	Meteorologiformål	432 589	450 885		-100,0
284	Dei nasjonale forskingsetiske komitéane	18 558	18 399	18 586	1,0
285	Noregs forskingsråd	3 623 012	3 623 544	4 698 326	29,7
287	Forskningsinstitutt og andre tiltak	534 768	487 971	491 876	0,8
288	Internasjonale samarbeidstiltak	2 799 656	2 587 856	2 612 982	1,0
	Sum kategori 07.70	7 408 583	7 168 655	7 821 770	9,1

Inntekter under programkategori 07.70 fordelte på kapittel

(i 1 000 kr)					
Kap.	Nemning	Rekneskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endr. 17/18
3288	Internasjonale samarbeidstiltak	5 729	5 918	6 026	1,8
	Sum kategori 07.70	5 729	5 918	6 026	1,8

Strategier og tiltak

Andre saker

Meld. St. 25 (2016–2017) Humaniora i Norge

Meldinga er det første politiske dokumentet som går gjennom humaniorafeltet i Noreg på ein heilskapleg måte. Formålet er at samfunnspotensialet til dei humanistiske faga kan utløysast fullt ut i møte med dei store spørsmåla i vår tid. Meldinga peiker på at behova for humanistisk kunnskap og kompetanse er store på fleire område og særleg når det gjeld spørsmål knytte til integrering, migrasjon og konflikt, dei store teknologiskifta og klima, miljø og berekraft. Tematiske og utfordringsdrivne forskingsprogram skal utformast slik at dei er reelt opne for humanistiske forskingsprosjekt, for historiske perspektiv og for kvalitative metodar. Humaniora skal vere synleg i programplanar som sjølvstendig bidragsytar og ikkje berre som hjelpedisiplin.

Open tilgang til forskning

Regjeringa legg vekt på at offentleg finansiert forskning skal vere ope tilgjengeleg. Kunnskapsdepartementet arbeider derfor med strategiar og tiltak for open tilgang til forskingsartiklar og forskingsdata. Noreg skal vere ein pådrivar for at all forskning som blir finansiert av offentlege midlar, skal gjerast ope tilgjengeleg frå publiseringstidspunktet.

Departementet viser til oppmodingsvedtak nr. 325, 17. desember 2016, gjort i samband med handsaminga av Innst. 12 S (2016–2017), jf. Prop. 1 S (2016–2017):

«Stortinget ber regjeringa om å legge til rette for at norske fagtidsskrifter konverteres til Open Access-tidsskrifter som gjerast tilgjengeleg for alle, og å vurdere hvilke finansielle løysningar som best kan bidra til dette.»

Vedtaket er følgt opp i Meld. S 25 (2016–2017) Humaniora i Norge og gjennom fleire

konkrete tiltak. Regjeringa fastsette i august 2017 nasjonale retningslinjer for open tilgang til vitenskaplege artiklar. Målet er at alle artiklar som blir finansierte av offentlege midlar, skal vere ope tilgjengelege innan 2024.

For å legge til rette for at forskingsdata i større grad blir ope tilgjengelege, koordinerer Kunnskapsdepartementet eit tverrdepartementalt arbeid med å utvikle ein nasjonal strategi for å stimulere til at forskingsdata og data for forskning skal gjerast tilgjengelege på ein betre måte og delast meir. Strategien skal leggast fram innan utgangen av 2017. For å følge opp humaniorameldinga og retningslinjene for open tilgang til forskingspublikasjonar foreslår regjeringa midlar til ei satsing på infrastruktur for open forskning i 2018. Pengane skal gå til konkrete tiltak i dagens CERES, jf. omtale under programkategori 07.60 Høgre utdanning, kap. 280 post 51.

Sektorovergripande klima- og miljøpolitikk

Universitetsmusea forvaltar store vitenskaplege natur- og kulturhistoriske samlingar. Desse musea har ei viktig miljøpolitisk rolle gjennom forskning og formidling knytte til samlingane, særskilt når det gjeld tidsseriar og materiale som er innsamla over mange tiår. Gjennom forskarskolen i biosystematikk har universitetsmusea fått ei større rolle i undervisning og kompetanseheving innanfor klassisk biologi. Sjå omtale av UNIMUSEER i kap. 281, post 50. Natur- og miljøforvaltninga i Noreg er mellom anna avhengig av denne kompetansen for å kunne følge opp naturmangfaldlova.

Byggtabellar for universitet og høgskolar

Tabell 3.3 Prosjekt som er førte fram til forprosjekt

Institusjon	Prosjekt	Bruttoareal
Universitetet i Stavanger	Arkeologisk museum, nybygg og ombygging	6 130 m ²

Tabell 3.4 Prosjekt for sjølvforvaltande institusjonar under programmering eller i prosjekteringsbestilling hos Statsbygg, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, kap. 530 post 30

Institusjon	Prosjekt	Bruttoareal
Noregs miljø- og biovitenskaplege universitet	Rehabilitering, tunbygningane	Ikkje oppgitt
Noregs teknisk-naturvitenskaplege universitet	Vitenskapsmuseet (Kalvskinnen) ¹	Ikkje fastsett
Universitetet i Oslo	Vikingtidsmuseum på Bygdøy, tilbygg og rehabilitering	Ikkje fastsett
Universitetet i Oslo	Nytt utstillingsveksthus ved Naturhistorisk museum	Ikkje fastsett
Universitetet i Oslo	Nytt bygg for Odontologisk fakultet	Ikkje fastsett
Universitetet i Tromsø – Noregs arktiske universitet	Magasin- og utstillingslokale for universitetsmuseet	ca. 19 700 m ²
Noregs handelshøgskole	Rehabilitering av hovudbygget, inkludert høgblokka	ca. 12 500 m ²

¹ Vidare prosess må avvente oppfølginga av konseptvalet for framtidig campusløsning for NTNU.

Tabell 3.5 Prosjekt innanfor husleigeordninga under programmering eller i prosjekteringsbestilling hos Statsbygg, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, kap. 2445 post 30

Institusjon	Prosjekt	Bruttoareal
Noregs teknisk-naturvitenskaplege universitet	Nytt bygg for helse- og sosialvitenskap, Elgesetergata ¹	ca. 13 000 m ²
Nord universitet	Nybygg for Fakultet for biovitenskap og akvakultur (byggetrinn 6B)	ikkje fastsett

¹ Prosjektet er planlagt realisert som eit kombinert bygg i samanheng med eit nytt idrettsbygg for Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Prioriteringer i budsjettet for 2018

Byggeaktiviteten i statlige byggeprosjekter opprettholdes på et høyt nivå også i 2018. De to store byggeprosjektene Campus Ås og nytt nasjonalmuseum på Vestbanen foreslås videreført med en samlet bevilgning på om lag 3,2 mrd. kroner. Videre foreslås oppstart av nytt livsvitenskapsbygg ved Universitetet i Oslo.

Budsjettforslag

Budsjettforslag I 2018 er det foreslått bevilget 1,7 mill. kroner til oppfølging av handlingsplan mot antisemittisme på posten. Det foreslås at deler av denne bevilgningen tildeles Jødisk Museum i Trondheim. Midlene skal benyttes til sikkerhetstiltak rundt lokalene til Jødisk Museum i Trondheim og informasjonstiltak i regi av museet.

Post 30 Prosjektering av bygg, kan overføres

I 2016 ble bevilgningen i hovedsak benyttet til prosjektering av nytt bygg for livsvitenskap ved Universitetet i Oslo, hvor forprosjektet ble ferdigstilt i 2016. I tillegg ble bevilgningen benyttet til prosjektering av Vikingtidsmuseet på Bygdøy ved Kulturhistorisk museum og Veksthuset, begge ved Universitetet i Oslo

Kap. 560 Sametinget

Budsjettforslag

For å styrke de samiske språkene og sikre første steg av oppfølgingen av samisk språkutvalgs rapport NOU 2016: 18 Hjertespråket, foreslås det å øke bevilgningen med 5 mill. kroner i 2018. Videre foreslås det å øke bevilgningen med 2,5 mill. kroner til Sametingets generelle arbeid med samisk kultur og språk.

Departementet og Sametinget har kommet til enighet om at Sametinget overtar forvaltningsansvaret for midlene som til nå har vært tildelt sør-, lule- og markasamiske språktiltak og til prosjekt i regi av Ä´vv Skoltesamisk museum. Det foreslås derfor å øke bevilgningen på posten med 3,2 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon av kap. 561, post 72 Samisk språk, informasjon m.m., jf. omtale under kap. 561, post 72.

Post 72 Samisk språk, informasjon m.m.

I 2016 fikk Fylkesmannen i Nordland tildelt 2,3 mill. kroner. Midlene ble fordelt til sør- og lulesamiske språktiltak og språktiltak i markasamiske områder. I tillegg ble det gitt 500 000 kroner til Ä´vv Skoltesamisk museums prosjekt Skoltesamisk språk over grenser.

Departementet og Sametinget er enige om at ansvaret for midlene på posten som til nå har gått til sør-, lule- og markasamiske språktiltak og til Ä´vv Skoltesamisk museums prosjekt, skal overføres til Sametinget. På denne bakgrunn foreslås det at bevilgningen på posten overføres til kap. 560, post 50 Sametinget.

Samferdselsdepartementet

Post 75 Tilskudd til Telemuseet

Det foreslås å bevilge 6,6 mill. kr. Midlene vil gå til Norsk Teknisk Museum under forutsetning av at Telemuseet og Norsk Teknisk Museum inngår endelig avtale om sammenslåing. Telemuseet tar vare på museale samlinger og kulturminner som dokumenterer norsk telehistorie fra 1855 og fram til i dag, bl.a. gjenstander, fotografier og bøker. Museet har i dag en utstilling på Norsk Teknisk Museum i Oslo. Telenor har avviklet sitt bidrag til Telemuseet. Det har vært utredet ulike løsninger for å ta vare på museets samlinger og kompetanse. Vinteren 2016 startet Telemuseet og Norsk Teknisk Museum et arbeid for å undersøke om de to museene kan slås sammen. Etter det Samferdselsdepartementet er kjent med, vil en avtale om sammenslåing inngås i løpet av høsten 2017. Et tilskudd fra staten vil være avgjørende for å gjennomføre sammenslåingen. Ved å slå sammen Telemuseet og Norsk Teknisk Museum vil bevaring av Telemuseets samlinger sikres, og kompetansen Telemuseet har bygd opp om samlingene og forskningskompetansen, bli tatt vare på.

Norsk Vegmuseum

Til Norsk vegmuseum settes det av 65,3 mill. kr som er en økning med 25,7 mill. kr fra 2017. Det ble i 2016 vedtatt at Norsk vegmuseum og Norsk kjøretøyhistorisk museum skal slås sammen, jf. Prop. 126 S (2015–2016) Nokre saker om luftfart, veg, særskilde transporttiltak og jernbane og Innst. 406 S (2015–2016). Det legges opp til å benytte 25 mill. kr til nytt bygg for Norsk kjøretøyhistorisk museum på tomten til Norsk vegmuseum i 2018. På post 23 foreslås det om lag 102,8 mill. kr til forskning og utvikling som omtales samlet under Andre saker.

Norsk Jernbanemuseum

Norsk jernbanemuseum er skilt ut av Jernbanedirektoratet som en egen virksomhet. Styringen av museet er delegert til Jernbanedirektoratet. Norsk jernbaneskole er inntil videre plassert i Jernbanedirektoratet og fungerer som et nasjonalt kompetansesenter for jernbanesektoren.

Det foreslås bevilget 458,2 mill. kr til Jernbanedirektoratets driftsutgifter, herunder Norsk jernbaneskole og Norsk Jernbanemuseum. Jernbanedirektoratets driftsutgifter er økt med 84 mill. kr sammenliknet med saldert budsjett 2017. Dette skyldes utgifter til Norsk jernbaneskole som det i 2017-budsjettet ikke var tatt hensyn til ved delingen av Jernbaneverket.

Det foreslås 25 mill. kr til drift av Norsk jernbanemuseum. Dette omfatter utgifter til drift av museet på Hamar, publikumsutstillinger, dokumentasjon og restaureringsvirksomhet.

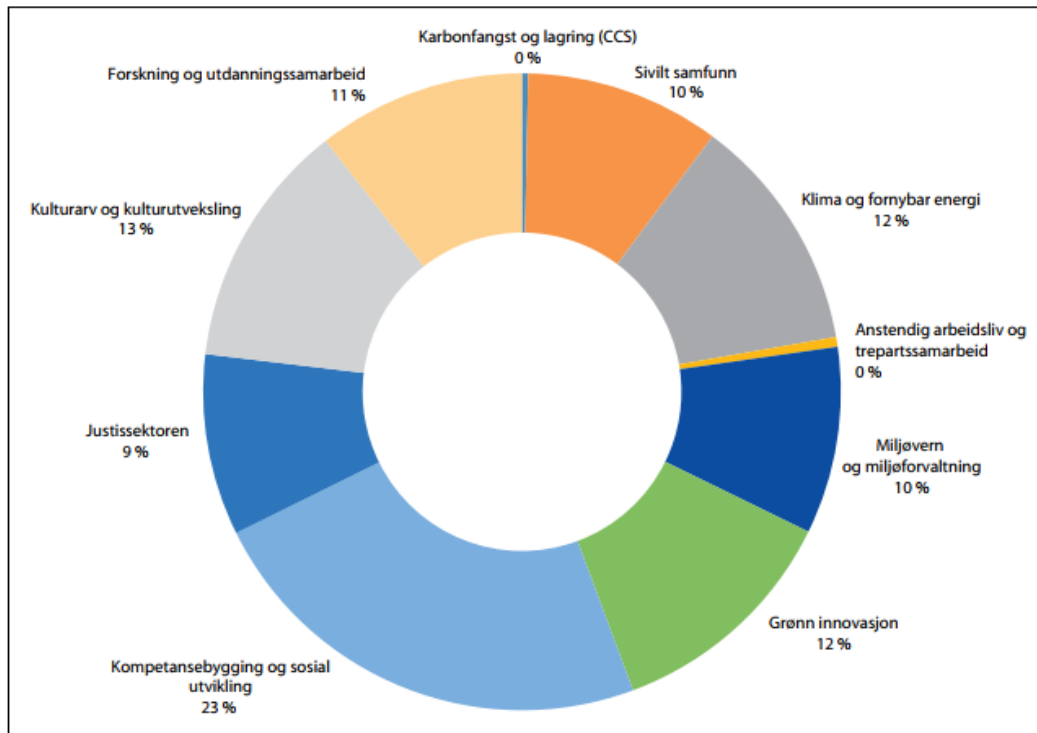
Kystkultur

Kystverket har også ansvaret for arbeidet med kystkultur. Mange av etatens kulturminner er helt eller delvis fortsatt i bruk, enten av Kystverket selv eller av leietakere. Kystverket skal arbeide for å forbedre forvaltning og alternativ bruk av fyrstasjonene. Arbeidet med forvaltningsplaner for og formidlingstiltak på fyrstasjoner skal videreføres i samarbeid med Kystverkmusea.

Kystverkmusea er organisert som et nettverkssamarbeid mellom Lindesnes fyrmuseum, Jærmuseet, Sunnmøre museum, Museum nord og Museene for kystkultur og gjenreising i Finnmark. Kystverkmusea skal dokumentere og formidle etatens historie. Det settes av 10,3 mill. kr til kystkultur i 2018.

Utenriksdepartementet

Kap. 117 EØS-finansieringsordningene

Figur 11.2 Figuren viser fordelingen av EØS-midler 2009–2014 per sektor

Sammenlignet med fordelingen for perioden 2004–2009, har støtten til klima og miljø økt betydelig, og er det største innsatsområdet. Støtten til kulturarv er redusert.

Kulturarv

Et av målene for EØS-midlene er å bevare og dokumentere kulturarv og gjøre den tilgjengelig for publikum og å styrke kulturell dialog, utveksling og europeisk identitet. Et mål er også å fremme minoriteters kulturarv. Kulturelt mangfold bidrar til å styrke demokratiske verdier. 204 mill. euro er øremerket ulike kulturprogrammer i 14 mottakerland. Riksantikvaren er programpartner i kulturarvsprogrammene i Estland, Latvia, Litauen, Ungarn og Romania. Kulturrådet er programpartner i kulturutvekslingsprogrammene i Polen, Latvia, Litauen, Tsjekia, Romania og Portugal. Så langt har 441 prosjekter mottatt støtte under kulturprogrammene, og om lag 40 pst. har norsk partner.

Fremme av kulturelt mangfold og interkulturell dialog er et hensyn i mange av programmene, herunder fokus på den jødiske kulturen og romkulturen. I tråd med dette er det blant annet gitt støtte til det jødiske muséet i Polen, og ASTRA museet i Romania (romkulturen). Videre har senteret for visuell kunst og historieforskning nær buffersonen i Nikosia på Kypros lagt grunnlaget for flere aktiviteter for å bedre dialogen og forståelsen for felles historie og tradisjoner mellom tyrkisk-kyprioter og gresk-kyprioter.

Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling

Post 70 Sivilt samfunn, kan overføres

Vedtak nr. 582, 18. april 2017

«Stortinget ber regjeringen styrke bistanden som forvaltes av frivillige organisasjoner ved å

utvide perioden for rammeavtalene for frivillige organisasjoner fra fire til fem år, gjøre disse avtalene mer forutsigbare og forenkle rapporteringskrav og ordninger.»

Organisasjoner som mottar støtte må definere klare mål for sitt arbeid og dokumentere resultater av sin samlede innsats. De mest solide organisasjonene kan få langsiktige avtaler på inntil fem års varighet, samtidig som forsvarlig forenkling av søknads- og rapporteringsprosedyrer gjennomføres.

Kulturelle rettigheter, inkl. kunstnerisk ytringsfrihet, er under press. Krig og konflikter utsetter kulturarv for systematisk ødeleggelse og ulovlig handel. Kulturbistanden vil i 2018 konsentreres og fokuseres om arbeidet med å fremme kulturelle rettigheter og verne om og sikre verdens kultur- og naturarv. Internasjonale organisasjoner og nettverk som gjennom sin arbeidsmåte, kunnskap, nedslagsfelt og nettverk utfyller norske bistandskanaler kan også støttes. Det gis prioritet til dem som er basert i utviklingsland.

Tiltak for fremme av kulturelle rettigheter og vern av kulturarv

Samlet støtte i 2016 var 80 mill. kroner. Fremme av kunstnerisk ytringsfrihet og kulturelt mangfold, samt beskyttelse av kulturarv, har stått høyt på agendaen i 2016.

Norge støtter organisasjonen Freemuse, som produserer en av de få globale rapportene som finnes med statistikk over overgrep mot kunstnerisk frihet. Det rapporteres om økt sensur, trakassering, fengslinger og drap på kunstnere og kulturarbeidere. Angrepene er både politisk- og religiøst motiverte. I noen land kveles så å si all kunstnerisk aktivitet av religiøs militant ekstremisme, mens andre steder stiller nasjonalistiske og populistiske bevegelser spørsmål ved de universelle menneskerettighetene.

UNESCO rapporterer om en økning i bevisst ødeleggelse av kulturarv i krig og konflikt. Forfølgelse av mennesker kombinert med systematisk ødeleggelse av deres kulturarv truer verdens kulturelle mangfold og representerer en trussel både mot sikkerhet og fred. Innsatsen for å bekjempe ulovlig handel med kulturgjenstander ble videreført i 2016, med særlig fokus på Midtøsten.

UNESCO

Norges programsamarbeidsavtaler med FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO) gir mykt øremerket støtte til organisasjonens arbeid på prioriterte områder. Rammen for avtalen i 2016 var 88,5 mill. kroner, hvorav 80 mill. kroner til utdanning. Denne støtten er videreført på samme nivå i 2017. Andre sektorer innenfor UNESCOs mandat som mottar tilskudd fra Norge, er oseanografi og frie medier/ ytringsfrihet som er omtalt under kap. 170, FN-organisasjoner mv., post 76 FN og globale utfordringer samt vern av kulturarv som er dekket under kap. 160, Sivilt samfunn og demokratiutvikling, post 70 Sivilt samfunn. Norges totale støtte til UNESCO utgjorde i 2016 105 mill. kroner og vi var med dette organisasjonens femte største giver.

Olje og energidepartementet

Under Olje- og energidepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30–49

(i 1 000 kr)				
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2017	Forslag 2018
1800	21	Spesielle driftsutgifter	23 541	27 000
1800	50	Overføring til andre forvaltningsorganer		500
1800	72	Tilskudd til olje- og energiformål	642	5 000
1810	21	Spesielle driftsutgifter	15 495	36 000
1810	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet		117 000
1815	73	Statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel		28 700
1820	21	Spesielle driftsutgifter	1 898	30 500
1820	22	Flom- og skredforebygging	72 302	212 000
1820	23	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	7 362	87 000
1820	60	Tilskudd til flom- og skredforebygging	32 468	20 000
1820	72	Tilskudd til flom- og skredforebygging	399	5 000
1820	74	Tilskudd til museums- og kulturminnetiltak		6 600
1840	21	Spesielle driftsutgifter	10 809	4 500
1840	70	Administrasjon, Gassnova SF	600	107 000
1840	72	Fullskala CO ₂ -håndtering		20 000

Post 71 Tilskudd til Norsk Oljemuseum

Bevilgningen skal dekke et øremerket tilskudd til Norsk Oljemuseum som skal benyttes til drift av museets samlede virksomhet i 2018. Stiftelsen Norsk Oljemuseum er et nasjonalt senter for formidling av informasjon og kunnskap om petroleumsvirksomhetens utvikling og betydning for det norske samfunn. Museets hovedoppgave er å dokumentere og formidle den norske oljehistorien gjennom å samle inn, bearbeide og lagre relevant historisk kildemateriale, samt å gjøre denne informasjonen tilgjengelig gjennom utstillinger og annen publisering. Det foreslås en bevilgning på 13,5 mill. kroner.

Nærings- og fiskeridepartementet

Tabell 4.4 Prosjekter og mottakere som fikk støtte i 2016

Mottaker/prosjekter	
Forsvarets forskningsinstitutt – BAS 8 forskningsprosjekt	100
Universitetet i Bergen – Tilskudd til Norsk fiskeri- og kysthistorie	1 000
SNSK – Tilskudd til minnesmerke over omkomne	50
Forsvarsdepartementet – NFDs del av økonomisk støtte til DS Hestmanden som norsk krigsseilermuseum	3 000
OECD – Framskrivning av norsk havøkonomi	200
NHO Agder – Støtte til arrangementet «Den store pengedagen»	100
BluePlanet – Tilskudd til havbrukskonferansen Storby Marin	50
NINA – Tilskudd til utvikling av miljøDNA som metode for overvåking av lakselus	180
NHH – Tilskudd til Høstkonferansen 2015	100
Gyro AS – Støtte til overrekkelsesseremoni under Marine Business Convention	23
FHF – Lønnsom utnyttelse av marint restråstoff	700
SINTEF – Fishtech 2016	50
UNODC – Tilskudd til Indonesia-symposium om fiskekriminalitet	680
Skatteetaten – Støtte til drift av sekretariatet for NA-FIG	120
Norges fiskarlag – tilskudd til samarbeidstiltak med Russland	700
FAO – Eksportkonsultasjon fangstdokumentasjon	415
Miljøstiftelsen Bellona – Miljøkonsekvensanalyse multitrofisk havbruk	657
Norges småkvalfangerlag – Næringsrepresentasjon NAMMCO-årsmøte	29
ICCAT – Støtte til fond for u-lands havnestatskontroll	250
NEAFC – Tilskudd til seminar om utvikling av kriterier for fordeling av bestander	193
NTNU – professorat i mineralteknikk	300
Bergen 2017 AS – Støtte til sykkel-VM i Bergen	3 000
Førde 2016 – Støtte til EM i vektløfting 2016	300
Museum Vest – Fornying av Norsk Fiskerimuseum	1 000
Norway Summit AS – Støtte til næringslivskonferansen Norway Summit 2016	300
AS Sjøfisk, Hovden Fiskeindustri AS og Røst Sjømat AS – Tilskudd til levendelagring av fisk	1 100
Nofima – Tilskudd til levendelagring av fisk	900

Tabell 4.4 Prosjekter og mottakere som fikk støtte i 2016

(i 1000 kr)

Mottaker/prosjekter	
Støtte til forprosjekt for etablering av norsk toppindustrisenter	300
Riksantikvaren – Nasjonalt pilegrimssenter	2 000
Stiftelsen Vinterfestspill i Bergstaden – Støtte til Berlinfilharmoniens Europakonsert på Røros	250
Div. reisemålsselskaper – Incentivmidler til restrukturering av reisemålsselskap	6 489
Sum	24 581

Det foreslås en bevilgning på 8,8 mill. kroner i 2018. Reduksjonen fra saldert budsjett 2017 skyldes at 5 mill. kroner er overført til Kulturdepartementet for å dekke utgifter ifm. at Norge er hovedland på bokmessen i Frankfurt i 2019 og 2 mill. kroner er overført til kap. 900, post 23 Digital Norway/Toppindustrisenteret AS. Samtidig er det overført om lag 2,6 mill. kroner fra post 70 til frivillig tilskudd til flere internasjonale organisasjoner, bistandsmidler til den internasjonale sjøfartsorganisasjon (IMO), delfinansiering av latvisk rådgiver ved EBRD og deltakelse i midlertidige arbeidsgrupper i OECD.

Justis- og beredskapsdepartementet

Post 71

Tilskudd til Norsk rettsmuseum Bevilgningen på posten dekker driftstilskudd til Justismuseet – nasjonalt museum for politi, rettsvesen og kriminalomsorg. Justismuseet er en stiftelse lokalisert i Trondheim. Det foreslås en bevilgning på posten på 5,1 mill. kroner.

Helse- og omsorgsdepartementet

Kap. 781 Forsøk og utvikling mv.

Post 79 Tilskudd

Nasjonalt medisinsk museum

Nasjonalt medisinsk museum er integrert i Norsk teknisk museum, og er opprettet på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet. Museet skal formidle medisinhistorie ved å dokumentere og bevare gjenstander, fotografier, arkivmateriale og bøker innenfor sitt felt, samt videreutvikle utstillinger. Tilskuddet foreslås videreført i 2018.

Forsvarsdepartementet

Kulturverksemda i forsvarssektoren

Forsvarets avdeling for kultur og tradisjon blei lagt ned i 2016, og disse fagområda blei lagt til ei nyoppretta avdeling kalla Forsvarets fellestenester. Forsvarets kommandantskap, Forsvarets musikk og Forsvarets museum inngår i den nye organisasjonen.

Forsvarets museum

Hovudoppgåva til Forsvarets museum blei førte vidare i 2016 med formidling av kunnskap og opplevingar for eit breitt publikum. Etter behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) starta arbeidet med eit mandat for å greie ut framtida til musea.

Kap. 1795 Kulturelle og allmenntilgige formål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsutgifter	272 229	252 602	
72	Overføringer til andre	2 564	2 636	
	Sum kap. 1795	274 793	255 238	

Kapitlet har tidligere dekket Forsvarets musikk, Forsvarets museer og Forsvarets kommandantskap.

Regjeringen foreslår fra 2018 å samle bevilgningene til kapittel 1720 Felleskapasiteter i Forsvaret. Det vises til omtale på dette budsjettkapitlet.

Kap. 4795 Kulturelle og allmenntilgige formål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsinntekter	16 736	8 223	
	Sum kap. 4795	16 736	8 223	

Regjeringen foreslår å samle inntektene til kapittel 4720 Felleskapasiteter i Forsvaret. Det vises til omtale på dette budsjettkapitlet.

Omtale av klima- og miljørelevante saker

8.3 Kulturminner og kulturmiljø

Kulturminner og kulturmiljøer i forsvarssektoren skal forvaltes og tas vare på som bruksressurser, og som grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping. De nasjonale festningsverkene er viktige kulturminner og skal sikres for dagens og framtidens generasjoner. Forsvarssektoren skal ha kunnskap om forekomster av kulturminner og kulturmiljøer i øvings- og operasjonsområdene. Det utføres kartlegging, arkeologiske utgravinger og merking av arkeologiske kulturminner i forsvarssektorens områder.